

A Rewiew on the Secondary Transfer Effect of Intergroup Contact

GruplarArası Temasın İkincil Aktarım Etkisi Üzerine Bir Derleme

Halime ÜNVER¹

Hüseyin ÇAKAL²

Zafer ÖZKAN³

Büşra KIZIK⁴

Ertuğrul Gazi ERASLAN⁵

Derleme / Review

Geliş Tarihi / Received: 02.03.2022

Kabul Tarihi / Accepted: 08.04.2022

Doi: 10.48146/odusobiad.1081427

Atf / Citation: Ünver, H., Çakal, H., Özkan Z., Kızık, B., and Eraslan, E. G., (2022). "A Review on the Secondary Transfer Effect of Intergroup Contact", *ODÜSOBİAD*, 12 (2),1461-1500, Doi: 10.48146/odusobiad.1081427

Abstract

Research showed that intergroup contact could increase social cohesion with many positive changes such as improved positive attitudes and trust as well as a decreased threat towards the groups in contact. However, face-to-face contact may be impossible in societies where intergroup conflicts are prevalent and groups are ethnically, racially, and religiously segregated. In such societies, the indirect and transferable effects of contact can be an opportunity to benefit from the positive effects of contact. One of the transferable effects of contact is the secondary transfer effect. The secondary transfer effect (STE) refers to the generalisation of the effects of intergroup contact from the encountered outgroup to outgroups that do not involve in the contact situation. Therefore, it is a promising and effective strategy for prejudice reduction, particularly in ethnically, racially, and religiously segregated societies. In this article, we aim to review the STE literature and extend previous reviews by focusing on the problems in the STE. We first review evidence on the STE of positive versus negative contact, and then we highlight the relevant underlying mechanism of the phenomenon, i.e., mediators and moderators of the STE. Third, we underline the problems that may limit the robustness of the phenomenon and the research gap in the STE literature. Finally, in line with the current issues with the theory, research and practice, we present suggestions for future research.

Keywords Secondary Transfer Effect of Intergroup Contact, Positive Contact, Negative Contact

¹Responsible Author; PhD Candidate at Keele University, School of Psychology, UK; Hacı Bayram University, Faculty of Arts, Department of Psychology, Ankara, Turkey; e-mail: h.unver@keele.ac.uk, ORCID: 0000-0002-2208-129X

² Associate Prof. Keele University, School of Psychology, UK, e-mail: h.cakal@keele.ac.uk, ORCID: 0000-0002-6227-9698

³ Dr. Ordu University, Faculty of Arts and Science, Department of Psychology, Turkey, e-mail: zaferozkan@ordu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7831-2491

⁴ Phd Candidate at Keele University, School of Psychology, UK; Istanbul Medeniyet University, Faculty of Arts, Department of Psychology, Turkey, e-mail: b.kizik@keele.ac.uk ORCID: 0000-0002-9961-0698

⁵ Phd Candidate at Keele University, School of Psychology, UK; Ataturk University, Faculty of Arts, Department of Psychology, Turkey, e-mail: e.g.eraslan@keele.ac.uk ORCID: 0000-0002-8026-6516

Öz

Araştırmalar, gruplar arası temasın, olumlu tutum ve güvenin artması gibi birçok olumlu değişiklikle beraber sosyal uyumu artırabileceğini ve aynı zamanda temas halinde olan gruplara yönelik tehdidin azalmasını sağlayabileceğini gösterdi. Ancak, gruplar arası çatışmaların hâkim olduğu ve grupların etnik, ırksal ve dinsel olarak ayrıştığı toplumlarda yüz yüze temas imkânsız olabilir. Bu tip toplumlarda temasın olumlu etkisinden faydalanmak için temasın dolaylı ve aktarılabilir etkileri bir fırsat olabilir. Temasın aktarılabilir etkilerinden birisi ikincil aktarım etkisidir. İkincil aktarım etkisi, gruplar arası temasın etkilerinin, temas kurulan dış gruptan temas kurulmayan diğer dış gruplara genellenmesi durumunu ifade etmektedir. Bundan dolayı ikincil aktarım etkisi, özellikle ayrılmış ve çatışmalı toplumlarda gruplar arası önyargının azaltılması bakımından umut verici ve etkili bir strateji olarak değerlendirilmektedir. Bu makalede, ikincil aktarım etkisi ile ilgili bir derleme sunmayı ve önceki derlemeleri ikincil aktarım etkisi özelindeki problemler üzerinde durarak genişletmeyi amaçlıyoruz. Bu amaç doğrultusunda, ilk olarak hem olumlu hem de olumsuz temasın ikincil aktarım etkisi üzerine ampirik kanıtları gözden geçirdikten sonra devamında bu genelleme etkisinin altında yatan aracı ve düzenleyici mekanizmaları inceliyoruz. Üçüncü ve en önemlisi, bu olgunun güvenilirliğini ve sağlamlığını olumsuz anlamda etkileyebilecek, ikincil temas, sosyal istenirlik ile seçim yanlılığı ve nedensellik silsilesi gibi problemlerin ve alandaki araştırma boşluğunun altını çiziyoruz. Son olarak, teori, araştırma ve pratik ile ilgili mevcut problemler ve alan yazındaki boşluklar doğrultusunda gelecek araştırmalar ve araştırmacılar için önerilerimizi sunuyoruz.

Anahtar Kelimeler: Gruplar Arası Temasın İkincil Aktarım Etkisi, Olumlu Temas, Olumsuz Temas

A Review on the Secondary Transfer Effect of Intergroup Contact

Research shows that intergroup contact can improve outgroup attitudes (Davies et al., 2011; Lemmer & Wagner, 2015; Pettigrew & Tropp, 2006; Pettigrew et al., 2011), enhance trust (Çakal et al., 2021; Pettigrew & Tropp, 2008), reduce anxiety and threat perceptions (Green et al., 2020; Islam & Hewstone, 1993) among parties involved in the contact situation. However, face to face contact may not always be possible in specific contexts where regions are racially, ethnically, and religiously segregated (McKeown & Dixon, 2017). In such contexts, indirect forms and the generalisation effect of contact may be an occasion to benefit from positive outcomes of contact among people who have limited contact with members of other social groups (Vezzali et al., 2014; Žeželj et al., 2017). Accordingly, secondary transfer effects of contact (STE; Pettigrew, 2009) can be used as a prejudice reduction tool, and it can promote the construction of harmony in intergroup relations.

The STE is the process during which effects of intergroup contact extend to other groups that are not involved in the contact situation (Pettigrew, 2009). As such, the STE reflects the capacity of generalisation of attitudes towards the contacted group, i.e., mostly called as the primary outgroup, to other distal non-contacted outgroups, i.e., mostly called as secondary outgroups. As direct contact with different outgroups is limited in some specific contexts, STE might offer a powerful way of facilitating the transfer of positive effects of contact to the other segments of the society. For instance, the opportunities to directly interact with various outgroups, e.g., immigrants and disabled people, may be limited because of physical, political, social, and linguistic issues. At the same time, other native different groups, e.g., Turks and Kurds in Turkey, can have regular unconstrained contact with each other.

Surprisingly, to date, most of the research on contact has focused on dimensions of primary contact such as positive, negative, contact quantity vs quality, and other indirect forms of contact instead of the STE. Pettigrew and Tropp's (2006) meta-analysis, for instance, reveals that only fourteen out of 515 studies investigated the STE process. Although the number of studies focusing on STE has been increasing since then (around 43 studies currently; Vezzali et al., 2021), these studies have various limitations, which we discuss in the last part of this article. Taken together, although there is a vibrant research agenda focusing on psychosocial mechanisms of STE, considering the research gap in the STE, we are still far from a comprehensive theory that can explain STE of all dimensions of contact in diverse types of contexts and groups in different situations.

To this end, this article aims to review the STE mechanism by describing the theoretical framework and emphasising the research gap in the STE literature. Boin et al. (2021) and Vezzali et al. (2021) have also recently provided reviews for the STE literature. Boin et al. (2021) reviewed all generalisation effects of contact by addressing the STE mechanism briefly, while Vezzali et al. (2021) mainly focused on the underlying mechanism of the STE in their reviews. Apart from these two reviews, we first present the evidence on STE and its underlying mechanisms and then focus on the main problems and the research gap in STE literature and give researchers several directions for future research in the STE field.

In the following sections, we first provide a detailed overview of the STE literature by introducing the existing evidence for the generalisation effect of positive and negative contact. We then focus on the underlying mechanisms of the STE, i.e., mediators and moderators of the process. Before concluding the article, we elaborate on several issues that might limit the validity and the impact of research on the STE. Finally, drawing on the presented research and theory, we consider the secondary transfer process, highlighting the research gap that should be explored in future research.

Evidence of the Secondary Transfer Effect

Some contact scholars (see Brown & Hewstone, 2005; Pettigrew, 1997, 1998, 2009; Pettigrew & Tropp, 2006; Tausch et al., 2010) argue that this extended effect of intergroup contact is vital both in terms of theory building and political policy implementation. It can be used to create interventions to reduce prejudice and to achieve intergroup harmony (Hewstone, 2015; Tausch et al., 2010). Therefore, research focuses on whether such extended effects of intergroup contact could be generalised to new interactions, new groups, new situations, and new contexts.

Research across a variety of social groups and contexts has advocated the validity of STE. Surprisingly, however, the majority of the studies focus mostly on positive results of STE. Nevertheless, a handful of studies reveal that STE might have negative effects too. In the following sections, we summarise findings from empirical studies, first positive, then negative effects of STE on secondary outgroup attitudes, contact intentions and so on.

Secondary transfer effect of positive contact

Research provides empirical evidence that individuals' attitudes towards non-contacted distal outgroups may improve as a result of positive contact with another proximal outgroup (Boin et al., 2021; Lolliot et al., 2013; Vezzali et al., 2021). For example, in a series of surveys, Pettigrew (1997) investigated the relation between having immigrant friends and prejudice towards other minority groups in the UK, France, Germany, and the Netherlands. Findings revealed that people who had immigrant friends had more positive and favourable evaluations about other minority outgroups. Similarly, Eller and Abrams (2004) found from their longitudinal study that English university students who had contacted positively with French peers had positive attitudes towards French and even Algerians six months later. Another large scale study by Tausch and her colleagues (2010) investigated the STE via three cross-sectional and one longitudinal study in three different contexts. Results showed that contact with the primary group was related with favourable evaluations towards the secondary outgroup via improved evaluations towards the primary outgroup and decreased group-esteem, i.e., deprovincialisation.

A recent study by Marrow et al. (2019) ascertained that contact between Whites and African Americans was positively related to acceptance of immigrants in the USA. Furthermore, results indicated that contact quantity with African Americans was positively related to increased receptivity towards both Mexicans and South Asian Indians, among Whites even when threat perceptions, contact with secondary outgroup and perceived quality of the contact were controlled. However, there was relatively inconsistent evidence that frequency of contact with Whites was related to improved evaluations towards Mexicans and South Asian Indians as the secondary outgroups among African Americans.

There are numerous empirical studies to be summarised that focus on the positive results of STE (Brylka et al., 2016; De Coninck et al., 2020; Eller & Abrams, 2004; Meleady & Forder, 2019; Ünver et al., 2021; Zingora & Graf, 2019). We touch upon them in the following sections along with the underlying mechanisms of STE, i.e., mediators and moderators. We discuss negative results of the STE before proceeding to the section on "Mediators and moderators of the secondary transfer effect".

Secondary transfer effect of negative contact

The STE of contact is not only limited to the generalisation of positive outcomes, but it could also extend the effects of negative intergroup contact. For example, Mähönen and Jasinskaja-Lahti (2016) performed two-wave longitudinal study among Ingrian-Finnish re-migrants from Russia to investigate the extended effect of both positive and negative contact. They found that more positive contact with majority Finns was related to positive attitudes towards both majority and other minority group members. Moreover, these associations were explained by perceived gains (i.e., perceived material and cultural gains resulting from the interaction with an outgroup) from the majority. Negative contact with the majority of Finns, however, predicted negative attitudes towards them indirectly via perceived threats from them. However, such transferable effect of contact did not comprise other immigrants.

Although this study failed to prove the STE of negative contact, recent studies reviewed below provided evidence that supports STE of negative contact.

There are further evidences of STE of negative contact. Brylka et al. (2016), for example, showed that minority Russian and Estonian immigrants' negative contact with majority Finns was indirectly related to increased negative attitudes towards the other minority group, and this association was explained by negative attitudes towards Finns. Lissitsa and Kushnirovich (2018), in a similar vein, showed that Israeli Jews' negative online contact with Israeli Palestinians predicted prejudice towards non-Israeli Palestinians via negative attitudes towards Israeli Palestinians, and vice versa for positive online contact. However, the researchers emphasised that the transferable effect of positive contact was more pronounced in comparison to negative contact.

Another study conducted by Zingora and Graf (2019) showed that negative contact with the Roma as the primary outgroup was related to discriminative attitudes against gay people as the secondary outgroup via generalised intergroup threat from the Roma to gay people among Slovaks. Similarly, Meleady and Forder (2019; Study 3) investigated STE of negative contact in the UK. Results showed that negative contact with Muslim immigrants was related to lower intentions to contact in future towards secondary outgroups, i.e., Eastern European immigrants, Indian immigrants, and Black African immigrants, via reduced future contact intentions towards Muslim immigrants as the primary group. Results also confirmed that the indirect effects of negative contact were consistent even when positive contact was controlled. Finally, Ünver et al. (2021) found that negative contact between majority Turks and minority Kurds (mutually primary outgroup) in Turkey had an indirect relationship with decreased endorsement for rights of Syrian refugees via negative attitude generalisation (see also Andrews et al., 2018; Harwood et al., 2011; Joyce & Harwood, 2014). All studies that we summarised here repeated that although extensive research has been carried out on STE of positive contact in recent years, research on the STE of negative contact has been ignored.

Mediators of the Secondary Transfer Effect

Mediators of the STE represent the underlying process that explains the transferable effect of contact with the encountered outgroup to attitudes towards outgroup not contacted. Thus, examining the process underlying the STE is critical not only to understand how contact effects transfer to other distal groups but also to develop implications for real intergroup settings. We summarise research findings regarding prominent mediators of the STE process in the following paragraphs.

Attitude generalisation is by far the most researched STE mediator, with a lot of evidence to back it up. This mechanism is premised on the idea that improved attitudes towards a group resulting from intergroup contact can extend to other groups not in on that specific interaction (Lolliot et al., 2013; Pettigrew, 2009). Extant research suggests that attitude generalisation is the initial promise through which STE extends to non-contacted groups (e.g., Boin et al., 2021; Bowman & Griffin, 2012; Brylka et al., 2016; Tausch et al., 2010; Vezzali et al., 2021). That is to say, intergroup contact with any outgroup is able to reduce prejudice towards other outgroups via generalisation of attitudes from the encountered

outgroup to secondary distal outgroups with no or limited contact. Several empirical studies have confirmed that such generalisation effect is much broader than the initially intended effect of contact. For example, Pettigrew's (2009) pioneer research showed that improved attitudes towards foreigners explained the associations between Germans' contact with foreigners and attitudes towards homosexuals and homeless people.

Afterwards, Tausch et al.'s (2010) large-scale studies revealed that there was an indirect relationship between increased contact with the primary outgroup and decreased prejudice towards secondary outgroups via primary outgroup attitudes and lower ingroup identification. Furthermore, the mediating role of attitude generalisation was more prominent compared to ingroup appraisal. The robustness of the attitude generalisation mechanism as the initial mediator of the STE has been confirmed by further research conducted in recent years (e.g., Brylka et al., 2016; Jasinskaja-Lahti et al., 2020; Schulz & Taylor, 2018; Ünver et al., 2021; Vezzali et al., 2018; Vezzali & Giovannini, 2012) see also Lolliot et al., 2013).

Deprovincialisation. This phenomenon means repositioning that reflects a shift away from narrow ingroup allegiances and toward a more global view and engagement with the world. In other words, it refers to a less ingroup-centric view that would allow improving attitudes towards outgroups. According to Pettigrew (1997, 1998), more intergroup contact is associated with weakened ties with the ingroup, and this divergence from the ingroup identity, in turn, results in positive attitudes towards outgroups. Pettigrew (2009) tested first this process within the STE process. He found that Germans' contact with foreign settlers led to improved attitudes towards Muslims, homeless people, and homosexuals but not Jews via positive primary group attitudes and increased deprovincialisation, i.e., less salient German identity. In a similar vein, Brylka et al. (2016) tested the effect of contact with majority Fins on inter minority attitudes among Estonians and Russians and found that more contact with Fins was related to less prejudice towards the other minority group (Estonians for Russians and vice versa) via positive primary outgroup attitudes and less collective self-esteem acting as deprovincialisation. However, Schmid et al. (2014) reported that ingroup identification did not mediate the link between primary group contact and secondary outgroup prejudice.

Likewise, several other studies tested and provided ambiguous evidence for deprovincialisation for the intermediary role in the STE process. For instance, Tausch and colleagues (2010, Study 1) found that intergroup contact among Turkish and Greek Cypriots was related to positive secondary outgroups attitudes, i.e., mainland Turks and Greeks via positive primary group attitudes and, to a smaller degree, deprovincialisation in Cyprus. Nonetheless, direct contact with the secondary outgroup was not controlled in this study. Therefore, it is impossible to know whether the mediator role of deprovincialisation still exists when contact with the secondary outgroup is controlled. The other three studies conducted in Northern Ireland and Texas showed that primary group contact predicted secondary outgroup attitudes via improved primary outgroup attitudes but not ingroup reappraisal when direct contact experiences with the secondary outgroup was controlled.

Furthermore, Shook et al. (2016) tested the effect of room type that university students accommodate on attitudes towards people from different races. Results showed that students who lived in interracial rooms exhibited less prejudice towards different racial groups, whereas there was no difference among students who lived in same race rooms via social dominance orientation but not via ingroup reappraisal. These findings together show the ambivalent stance of and less attention on deprovincialisation as an underlying mechanism in the STE process.

Common Ingroup Identity and Social Identity Complexity. Since common ingroup identity gathers members of different groups into a more inclusive common identity, people can improve attitudes towards former outgroups members who share the same common ingroup identity (Gaertner et al., 1993). Research on the role of group identification in the STE process is mostly limited to the deprovincialisation hypothesis. Very few other research approached ingroup identification in the STE from a different standpoint. Filippou (2012), for instance, tested the mediator role of common ingroup identity in the STE process and found that European identity mediated the indirect positive association between contact with Erasmus students as the primary outgroup and improved attitudes towards Greeks from Greece as the secondary outgroup among Greek Cypriot university students. However, Eller and Abrams's (2004) two longitudinal studies showed that intergroup friendship with the primary outgroup did not have an indirect relationship with improved evaluations about the secondary outgroup via common ingroup identity. As such, there is no consensus on whether and how common ingroup identity underlies this indirect association.

Social identity complexity refers to the degree of the perceived overlap between different groups of which an individual is concurrently part. Multiple social identities originated from the memberships in several groups are associated with greater social identity complexity that reduces intergroup prejudice (Roccas & Brewer, 2002). Social identity complexity was also investigated as an underlying mechanism of the STE. Schmid, Hewstone, and Tausch (2014) claimed that more intergroup contact was related to greater identity complexity, and more complex identity, in turn, led to positive attitudes towards outgroups. Results shed light on the role of identity complexity as a mechanism in the STE process with two cross-sectional studies conducted in Germany (Study 1) and Northern Ireland (Study 2). Findings from the first study showed that the majority Germans' contact with the minority Turks positively influenced attitudes towards West Europeans and Russians via positive primary outgroup attitudes but not identity complexity. The second study, however, revealed that there were indirect positive relationships between contact with the other ethnoreligious group (i.e., Catholics and Protestants as the primary outgroups mutually) and attitudes towards racial minorities, gay people, and people from Traveller community as secondary outgroups. Both increased identity complexity and improved primary outgroup attitudes mediated this indirect relationship in the context of Northern Ireland. These results show that the function of social identity in the generalisation of contact effects might be investigated with different perspectives rather than the deprovincialisation stance.

Intergroup emotions. In addition to the underlying mechanisms in the STE process discussed above, there is evidence that a wide range of intergroup emotions might also act as a mediator of the association

between contact with the primary outgroup and secondary outgroup prejudice. Zezelj et al. (2020), for example, examined the transferable effects of contact in five countries (Serbia, Bosnia-Herzegovina, Macedonia, Montenegro, and Kosovo). Findings showed that contact with any of primary outgroups, i.e., the largest minority ethnic group in each country, Roma, impoverished people, and people with disabilities, predicted more acceptance of sexual minorities as the secondary outgroup indirectly via increased intergroup trust towards both the primary and the secondary outgroups, and primary outgroup attitudes. More contact with the primary stigmatised group was related to greater positive evaluations, increased trust, and acceptance of the secondary outgroup. Furthermore, trust towards the primary outgroup mediated the association between primary outgroup contact and trust towards the secondary outgroups (Zezelj et al., 2020).

Vezzali and Giovannini (2012) investigated whether and how intergroup anxiety and perspective-taking mediate the STE process. Results revealed that intergroup anxiety and perspective-taking regarding both outgroups explained the indirect relationship between contact with students having immigrant backgrounds and attitudes towards disabled and homosexual students. In other words, contact with immigrants improved attitudes towards them via reduced intergroup anxiety and heightened perspective-taking regarding primary outgroup. In turn, these improved attitudes were transferred to other dissimilar outgroups, i.e., disabled and homosexuals, via respective emotions again, but regarding secondary outgroup (see also Turner & Feddes, 2011; Vezzali & Giovannini, 2011). In a similar vein, Schulz and Taylor (2018) investigated the mediating role of perspective-taking in the STE process in the context of Northern Ireland. Results revealed that contact between two ethnoreligious groups, i.e., Catholics and Protestants, was indirectly associated with an endorsement of the Syrian refugees' resettlement via perspective-taking and intergroup attitudes.

Intergroup Threat. Social groups may feel threatened by outgroups in some way such as physical safety, health, well being, economic and political power, group morals, culture, and standards (Stephan & Stephan, 2000). Intergroup threat is an established mediator between intergroup contact and outgroup attitudes (Aberson, 2019). That is, more positive intergroup contact is mainly related to the less perceived threats from members of the outgroup (Stephan et al., 2000), reduced perceptions of intergroup threat, in turn, is related to improved outgroup attitudes towards outgroups (Kamans et al., 2011; Stephan & Stephan, 2000). However, to our knowledge, only two studies focused on the perceived threat as a mediator of the STE process so far.

Firstly, Mähönen and Jasinskaja-Lahti (2016) longitudinally examined whether perceived threat mediates the STE process. Results showed that contact between minority Russian immigrants and majority Finns was indirectly related to Russian immigrants' improved attitudes towards other immigrants via perceived gain but not via perceived threat posed by Finns. Finally, Zingora and Graf (2019) extended previous research and tested whether and how perceived threats from both outgroups mediate the STE process. Results showed that the majority Slovak's contact with the minority Roma

predicted supportive voting behaviour towards gay people through a perceived threat from both outgroups, sequentially.

Social Dominance Orientation (SDO). SDO is a socio-ideological and individual phenomenon that reflects support for social hierarchies (Sidanius & Pratto, 1999). Research shows that SDO is one of the core points in the field of intergroup contact. More contact is associated with the lower SDO and this lower SDO, in turn, can improve attitudes towards not only contacted outgroups but also other outgroups not involved in the actual contact (Shook et al., 2016; Vezzali et al., 2018).

Shook et al. (2016) investigated the mediating role of SDO on the STE process. In the experiment, first-year undergraduate students were randomly divided into two groups those; 1) who shared their room with the same race people and 2) who shared their room with people from a different race. The results indicated that participants who shared a room with someone of a different ethnicity had lower SDO and more favourable attitudes toward secondary groups, i.e., racial/ethnic groups other than their roommates' race. In contrast, participants with roommates from the same race reported no attitude change and higher-level SDO than those in interracial rooms. In a similar vein, Vezzali and colleagues (2018) revealed that contact between majority Italian children and minority immigrant children predicted positive attitudes towards the secondary outgroup via reduced SDO and, in turn, improved primary group attitudes among majority Italian children but not among minority immigrant children. To sum up, studies that focus on the role of SDO in the STE process revealed that positive effects of primary group contact would be extended to other non-contacted outgroups via reduced SDO.

To sum up, research proposed different mediation mechanisms for the STE. Attitude generalisation has been confirmed as the primary mediator of the STE process. Yet research on other mediators of the STE, e.g., intergroup emotion, social identity, perceived threat, and other personal variables, such as right wing authoritarianism and political identity, is still in its infancy, and more research explaining the mediating process in the STE is needed.

Moderators of the Secondary Transfer Effect

Research focusing on moderators of the STE mechanism is scarce since research has mainly concentrated on mediatorial mechanisms. However, as noted by Vezzali et al. (2021), moderators of the STE mostly match up with the moderators of general intergroup contact. Thus, variables that strengthen or weaken contact effects on attitudes often have similar effects on the STE process. We summarise the research that provides evidence for mediators of the STE in the following paragraphs.

Group similarity. Pettigrew (2009) argued that the existence of STE would be limited with intergroup similarity regarding perceived stereotypes, stigma, and status. He examined the extended effect of intergroup contact with foreign settlers on attitudes towards other outgroups, i.e., Muslims, Jews, homeless people, and homosexuals, among adult German participants within two years intervals. Results showed that the positive effect of contact with foreign residents on attitudes towards Jews, i.e., a group from different stigma, was weak and inconsistent. In contrast, attitudes towards other equally stigmatised outgroups, i.e., Muslims, homeless people, and homosexuals, were stronger during the time.

While further research has provided empirical support for Pettigrew's assertion, other studies revealed that effects of intergroup contact would be extended to other dissimilar outgroups, too.

One of the studies that empirically supports the group similarity claim was conducted by Flores (2015). He investigated the STE among 1006 American participants who were asked about transgender rights. Findings showed that people who have friends from the gay or lesbian community have more positive and supportive attitudes about transgender rights; those groups share the same social stigma (see also Tee & Hegarty, 2006).

Harwood et al.'s (2011) experimental study, however, revealed that attitude generalisation might also extend to dissimilar secondary outgroups. Results showed that imagined contact with illegal immigrants was related to improved attitudes towards a range of different outgroups, such as Mexican Americans, Asian-Americans, homeless people, Black people, and professors. Vezzali and Giovannini (2012) also confirmed these results: contact with immigrants improved attitudes towards them as well as disabled and homosexual people as dissimilar secondary groups. Both studies (Harwood et al., 2011; Vezzali & Giovannini, 2012), nevertheless, showed that STE of intergroup contact is stronger when outgroups are similar but weaker when outgroups are dissimilar (see also Ünver et al., 2021).

Schmid et al. (2014), similarly, found from their two cross-sectional studies in Germany and Northern Ireland that contact with the primary outgroup, i.e., Turks and ethnoreligious group (Catholics or Protestants), respectively, was related to improved attitudes towards dissimilar secondary outgroups, i.e., West Europeans and Russians in Study 1 and racial minorities, homosexuals, and people from the Travelling community in Study 2. Although these groups are different, participants subjectively may categorise such groups as a part of "minorities", as a shared common outgroup. That is, these groups might be considered as outgroups of similar social status instead of separate outgroups.

In another large-scale study, Van Laar et al. (2005) found that having Black roommates predicted positive attitudes to Latinos, and vice versa, while having Asian American roommates negatively affected attitudes towards secondary outgroups, i.e. Blacks and Latinos among UCLA undergraduate students. Van Laar et al. (2005) speculated the findings as that Asian Americans had higher social status than Blacks and Latinos even if they all were considered as minorities in the USA. These results confirm the importance of status-based similarity of outgroups in the STE process, too. In such similar cases, the social status would have an operational role rather than group similarity.

All in all, STE research provides inconsistent and modest evidence for the moderator role of group similarity. It is also worth noting that categorising outgroups as similar vs unsimilar may not be easy since it is a highly subjective and complicated classification. Thus, researchers may consider the complicated nature of the group similarity while investigating it as a moderator.

Social Status. The existence and strength of STE might differ between minority and majority groups. For example, Hindriks et al. (2014) examined inter-minority attitudes in the two largest minority groups, i.e. Turkish and Moroccan samples, in the Netherlands. Results showed that contact with other

minority groups, i.e., Turks, Moroccans, and Surinamese/Antillean, improved attitudes towards that outgroup and other uncontacted minority outgroups. However, more contact with majority Dutch or other minority groups was not related to less social distance towards the majority Dutch. That is, this positive effect would extend to other minority groups but not the majority Dutch people. Moreover, Bowman and Griffin's (2012) longitudinal investigation about the role of group status on the attitude generalisation among 3098 White, African, Hispanic, and Asian American college students showed that significant STE often existed among students from the members of low-status groups. However, no significant STE appeared among White students regardless of whether they interacted with African, Hispanic, and Asian Americans.

On the other hand, Vezzali et al. (2018) investigated STE among children. The results revealed that contact between Italian children and children with immigrant background was associated with reduced prejudice towards disabled children indirectly via reduced SDO and primary outgroup attitudes. However, STE did not appear among members of minority groups who had contact with the majority Italian children. These findings are confirmed by Marrow et al.'s (2019) study conducted among adults. White American's increased contact frequencies with African Americans were related to more receptivity for Mexicans and South Asian Indians. On the other hand, among African Americans increased contact frequencies with White Americans were related to more welcoming attitudes towards Mexican immigrants only. However, it is important to note that more contact with Whites was not related to an interest to know Mexican or Indian immigrants (see also Vezzali et al., 2019).

In brief, similar to the moderator effect of group similarity, there is no consistent pattern of evidence in terms of the moderator effect of the social status of groups in the STE process. In line with the contact literature, some research suggests that STE outcomes are more prominent among members of high-status groups. In contrast, there are also research findings claiming that STE arises predominantly among members of low status. Similar to social status, intergroup threat is another phenomenon that moderates the STE process.

Intergroup threat. The intergroup threat was examined as both mediator and moderator of the STE. Ünver et al. (2021) investigated how the perceived threat from the secondary outgroup qualifies the attitude generalisation process. Results showed that effects of positive vs negative contact between Turks and Kurds (mutually primary outgroups) on the secondary outgroup attitudes moderated by the perceived threat posed by Syrian refugees as the secondary outgroup. The generalisation of positive attitudes was weak among those who perceived a higher level of threat from Syrian refugees among both Turkish and Kurdish participants.

To conclude, research has provided evidence for moderators of the STE, which have similar effects with moderators of general contact. However, research on proper moderators of the STE is still scarce. Therefore, more research focusing on the STE specific moderators and replicating the current studies testing moderators of the STE are needed.

Problems in the Secondary Transfer Effect Research

Certain circumstances in research contexts that are not controlled for might have introduced bias on the validity and robustness of the results. It is essential to control and eliminate any other explanations to avoid this issue and provide sufficient evidence for claims of the STE. (1) Secondary contact, (2) social desirability, and (3) selection bias and casual sequence difficulties are the three most frequently stated alternate explanations for the STE, which we elaborate on in the following sections.

The secondary contact problem

The existence of the STE would not only derive from contact with the primary group but also depend on the contact with the secondary outgroup directly. This case is called the secondary contact problem. Some studies (see Pettigrew, 1997, 2009; Shook et al., 2015; Tausch et al., 2010; Vezzali et al., 2018), for example, did not assess the contact with secondary outgroups. As we cannot ascertain whether this effect originates from contact with the primary outgroup or contact with the secondary outgroup, evidence from such studies is weak, speculative, and unreliable.

Researchers, therefore, need to control for and eliminate the effect of prior contact with the secondary outgroup(s). Several studies (e.g., Hindriks et al., 2014; Meleady & Forder, 2019; Schmid, Hewstone, Küpper, Zick, & Wagner, 2012; Schmid et al., 2014; Tausch et al., 2010; Ünver et al., 2021; Van Laar et al., 2005; Vezzali & Giovannini, 2012; Zezelj et al., 2020) still found evidence supporting the STE, when contact with the secondary outgroup was controlled. Schmid et al. (2012), for instance, included prior contact with secondary outgroups, i.e., homosexuals and Jews, as a control variable and found evidence for STE in their large-scale study conducted in eight European counties with over seven thousand participants. The results showed that contact with immigrants was related to improved attitudes towards them in general, which, in turn, less prejudice towards homosexuals and Jews, too.

The social desirability problem

It is possible that positive effects of contact exist and spread to secondary outgroups simply because people respond to surveys in a socially desirable manner. Social desirability refers to a type of response bias in which participants tend to respond to survey items in a manner that will be viewed favourably by others (Ganster et al., 1983). Both the primary and secondary groups have highly positive attitude ratings on socially desirable survey responses. This issue is known as the social desirability problem.

None of the studies in STE literature except Tausch et al. (2010, Study 3), to our knowledge, controlled the effect of social desirability factor in the STE process. Tausch et al. (2010) measured intergroup contact and outgroup attitudes regarding both primary and secondary outgroups, and social desirability with Balanced Inventory of Desirability Responding (see Paulhus, 1984) to control the effect of socially desirable responses in the STE process. This study was conducted with 275 adults in Texas and investigated the extended effect of contact with Hispanics as a primary outgroup. Findings showed that cross-group friendship with Hispanics improved attitudes towards Vietnamese/Asian Indians as the

secondary outgroup via positive attitudes towards Hispanics among both White and African Americans even when the previous contact with the secondary outgroup and socially desirable responses were controlled. These results provide compelling support for the STE. Results also suggested that the existence of STE was not the only output of intergroup contact with the secondary group or social desirability.

Selection bias and the causal sequence problem

Finally, it is also possible for STE to reduce the validity of findings due to selection bias and causal sequence problem. Selection bias refers, on the one hand, that contact with a proximal outgroup may not be related to positive attitudes towards distal outgroups. On the other hand, people who have positive outgroup attitudes might contact with outgroups more frequently. The causal sequence problem is about the impact of selection bias on the understanding of the relationship between intergroup contact and outgroup evaluations (Pettigrew, 1997, 1998, 2009).

The causal direction issue is a challenge for research in the intergroup contact field, and there is a consensus that this issue can be dealt with experimental design. However, most of the studies investigating the STE are cross-sectional (e.g. Flores, 2015; Hindriks et al., 2014; Pettigrew, 2009; Schmid et al., 2012; Tausch et al., 2010, Study 1-3; Vezzali et al., 2018; Vezzali & Giovannini, 2012), as the same in the intergroup contact field (see Pettigrew & Tropp, 2006 for review). A limited number of experimental research in the STE field has provided evidence for the transferable effect of contact from encountered outgroup to other non-contacted outgroups (e.g., Harwood et al., 2011; Jasinskaja-Lahti et al., 2020; Joyce & Harwood, 2014; Van Laar et al., 2005; Visintin et al., 2017).

Harwood et al. (2011), for instance, examined the effects of both positive and negative imagined contact with illegal immigrants on attitudes towards several secondary outgroups. They randomly divided participants into three groups: 1) Imagining positive contact with an unfamiliar illegal immigrant, 2) imagining negative contact with an unfamiliar illegal immigrant, and 3) imagining being an outdoor scene. After positive contact with illegal immigrants, secondary transfer effects were found. There were more positive evaluations towards groups, such as Mexican and Asian Americans, legal immigrants, homeless people and more (see also Shook et al., 2015).

Another effective way to solve the causal sequence problem is conducting longitudinal studies. For example, longitudinal studies in the contact literature revealed that the link from contact to prejudice is more pronounced than the link from prejudice to contact even though a bidirectional relationship appears to operate these two variables (see Pettigrew, 1997; Pettigrew & Tropp, 2006). Moreover, recent longitudinal studies on the STE have provided more evidence in the causal directions proposed by the STE (e.g. Bowman & Griffin, 2012; Eller & Abrams, 2004; Mähönen & Jasinskaja-Lahti, 2016; Shook et al., 2015; Tausch et al., Study 4, 2010; Van Laar et al., 2005).

In their fourth study, Tausch et al. (2010), for instance, examined the STE among 411 Catholic and Protestant participants in Northern Ireland within a two-wave longitudinal design. Results showed that primary contact between Catholics and Protestants, i.e., the primary group for each other, predicted

improved attitudes towards secondary outgroups, i.e. racial minorities, twelve months later at Time 2 via positive attitudes towards primary outgroup at Time 1. This effect was constant even after prior secondary outgroup contact was controlled. In addition to this order, i.e. from contact with the primary outgroup to attitudes towards secondary group, Tausch and her colleagues (2010) analysed the reverse order model, i.e. whether secondary outgroup attitudes affect primary and/or secondary group contact, and found no evidence for such a model.

Findings of such studies are, however, still open to debate in terms of validity since two-wave longitudinal designs are not considered as real longitudinal designs (Ployhart & MacKenzie Jr., 2015). Compared with a cross-sectional perspective, two-wave longitudinal designs might offer a better insight into the process regarding robustness as the results of a case at "Time 1" are observed at "Time 2". However, this is not enough to say this perspective is an actual longitudinal design. A real longitudinal design should be able to evaluate the change of natural and organisational phenomena. Furthermore, longitudinal designs should comprise a minimum of three waves of repeated data on the same variable to increase comprehension of the change over time (Ployhart & MacKenzie Jr., 2015).

Under this title, we summarised the STE's three alternative explanations, i.e., secondary contact, social desirability, as well as selection bias and casual sequence problems. We also provided some examples from the STE research that keep these effects under control. Altogether, these research findings effectively eliminate the possibility that there are numerous plausible causes for the occurrence of the STE. Thus, these results are truly promising. However, further studies are needed in different contexts by controlling such confounding effects to discover the STE process along with its underlying mechanisms comprehensively.

Discussion, Research Gap, and Future Directions in the STE Literature

Summarised literature review in this article shows that research in STE has gone a long way towards the conceptualisation of a coherent and unifying phenomenon to explain STE. Their approach based on extensive empirical support has provided the building of the STE on solid ground. However, there are several limitations on the current state of the STE research. First, to date, research has mainly targeted the STE of (positive) contact while the STE of contact valence, intimacy and intensity has been neglected (see Brylka et al., 2016; Meleady & Forder, 2019; Zingora & Graf, 2019 for exemptions). Therefore, as noted by Boin et al. (2021) and Vezzali et al. (2021), future research should extend the research scope and examine experiences of positive versus negative contact and the quality versus quantity of such contact in the STE process.

Second, ever-increasing criticism of contact research is the ingrained emphasis on improving intergroup attitudes and its limitation in its potential to predict endorsement for policies that benefit disadvantaged group members in inequalitarian contexts (Dixon, Durrheim, & Tredoux, 2007; Dixon et al., 2012; Hässler et al., 2020). Accordingly, such a focus in the STE is scarce, and only a few studies have recently gone beyond intergroup attitudes and examined support for social change in the scope of STE research

(e.g., Flores, 2015; Tee & Hegarty, 2006; Ünver et al., 2021; Zingora & Graf, 2019). As a result, testing relevant mechanisms can be given more attention to fully understand the role of STE in the support for social change in societies dominated by power imbalance.

Third, STE research is dominantly built on the attitude generalisation mechanism. A limited number of studies tested the mediating roles of other variables and different generalisations to bring alternative explains for the underlying process of the STE (e.g., Meleady & Forder, 2019, Study 3; Vezzali & Giovannini, 2012; Zezelj et al., 2020; Zingora & Graf, 2019). Considering the limited evidence demonstrating the potential of contact to foster different generalisations beyond attitude generalisation (Boin et al., 2021; Vezzali et al., 2021), it can be concluded that examination of alternative generalisation mechanisms, e.g., intergroup emotions, in the scope of the STE may be an essential contribution to the literature.

Fourth, studies investigating the moderators of the STE mainly focused on the associations between primary outgroup contact and attitudes towards them rather than the generalisation process of the STE. Therefore, we can say that such studies rather focused on moderators of general contact but not moderators of the STE (see Harwood et al., 2011; Jasinskaja-Lahti et al., 2020; Ünver et al., 2021 for exceptions, and see Vezzali et al., 2021 for a recent review). Therefore, more research is needed to provide more empirical evidence about the actual moderators of the STE.

Fifth, according to Vezzali et al.'s (2021) recent review, only seven of 43 STE studies have been carried out within non-WEIRD contexts (Western, Educated, Industrialised, Rich, and Democratic countries; Henrich et al., 2010). Very little research (e.g., Daiber, 2017; De Beer, 2015; Eller & Abrams, 2004, Study 2; Filippou, 2012; Tausch et al., 2010, Study 1; Ünver et al., 2021) investigated STE across non-WEIRD contexts. It seems that the lack of non-WEIRD based research would be a concern in terms of the validity of the results in all contexts. More STE studies in non-WEIRD contexts are needed to compare, interpret, and generalise the results better.

Sixth, as discussed under the “problems in the secondary transfer effect” title, another critique is about research design. Since most of the studies employed a cross-sectional design, fully understanding the dynamic relations in the STE process is impossible. Experimental investigation of the STE is scarce (e.g., Harwood et al., 2011; Jasinskaja-Lahti et al., 2020; Joyce & Harwood, 2014; Van Laar et al., 2005; Visintin et al., 2017), and longitudinal studies have only two waves (e.g., Bowman & Griffin, 2012; Eller & Abrams, 2004; Mähönen & Jasinskaja-Lahti, 2016; Shook et al., 2015; Tausch et al., Study 4, 2010; Van Laar et al., 2005). Future research may adapt experimental and a minimum of three waves of repeated actual longitudinal designs to capture the dynamics of the STE.

Finally, in the context of Turkey, in particular, only one research handled how the STE can be used as a tool for prejudice reduction and for the creation of solidarity with minorities. Ünver et al. (2021) found that positive contact between proximal Turks and Kurds were associated with increased support for the rights of Syrian refugees via attitude generalisation from the other ethnic group to Syrian refugees among Turkish and Kurdish participants. This indirect effect was reversed for negative contact.

Moreover, the perceived threat from Syrian refugees as the secondary outgroup weakened the attitude generalisation process. That is, the more strongly participants perceived threat from Syrian refugees, the less strongly attitudes toward the primary outgroup were associated with attitudes toward Syrian refugees. This research shows not only how STE can be implemented as a successful tool to improve intergroup relations in Turkey but also the need for more research in the context. Considering the multigroup conflictual structure of Turkey context, (e.g., Ethnic minorities: Kurds, Arabs, Circassian; Displaced groups: Syrian, Afghan, newly arrived Ukrainian and other refugees/immigrants; and Religious minorities: Alevis and other religious groups), and generalisation effects of contact, the STE can improve intergroup relations in the Turkish community. For example, positive effects of contact between different ethnic and religious groups can extend to other groups not involved in the contact situation. Turkey has a convenient intergroup context to benefit from the positive outcomes of the STE due to its multigroup social structure. Therefore, to reach social harmony in the Turkish community, any positive interactions between easily accessible, proximal groups should be encouraged as much by the authority in schools, work and public places. Accordingly, more research focusing on the transferable effects of intergroup contact should be conducted by researchers in the context of Turkey. For instance, how intergroup contact between proximal ethnic/religious groups is associated with improved feelings towards and support for social change benefitting distal secondary, ethnic/religious/immigrant outgroups may be a future research direction for researchers.

Conclusion

The aim of this article was to provide a recent review on the STE in terms of (1) positive and negative dimensions of contact, (2) the main underlying processes of the STE, i.e., mediators and moderators, (3) problems in the STE research, (4) research gap and possible future directions for the STE research.

First, the overview of the STE literature reveals that contact between members of two groups can reliably decrease prejudice and increase positive attitudes towards non-contacted secondary outgroups directly and indirectly across various settings (e.g., Boin et al., 2021; Lolliot et al., 2013; Pettigrew, 2009; Vezzali et al., 2021). As the existence of STE in a positive contact setting, the impacts of negative contact might be extended to other non-contacted outgroups as well. Empirical studies also revealed that the effects of negative contact are consistent even when positive contact is controlled.

Second, in particular, attitude generalisation is the initial premise of the STE process because it means the extension of the primary outgroup attitudes to other non-contacted distal outgroups. Furthermore, the literature suggests that many other dynamics underlie the STE process, such as deprovincialisation, intergroup emotions, and threat perceptions. Moreover, although moderators of general contact have been predominantly tested in the STE, such variables, e.g., group similarity, group status, and SDO, moderate the STE process.

Third, findings from the STE research showed that the STE is not a spurious but rather a solid phenomenon. Because several studies still found evidence supporting the STE, over and above

alternative explanations, i.e., secondary contact, social desirability, as well as selection bias and causal sequence problems. However, research on the STE process is still limited comparing with the general intergroup contact research, although it has progressed substantially in the last few years. In particular, only one research investigated the STE mechanism in the Turkey context. Considering Turkey's multi-group and conflictual social structure, it is important to conduct more research about STE and to understand how STE of contact can be used as a prejudice reduction tool in certain regions where direct intergroup contact is limited. Finally, therefore, we conclude the article by touching upon the limitations and research potential of the STE research.

Gruplar Arası Temasın İkincil Aktarım Etkisi Üzerine Bir Derleme

Araştırmalar, gruplar arası temasın, temas eden gruplar arasında tutumları iyileştirebileceğini (Davies ve diğerleri, 2011; Lemmer ve Wagner, 2015; Pettigrew ve Tropp, 2006; Pettigrew ve diğerleri, 2011), güveni artırabileceğini (Çakal ve diğerleri, 2021; Pettigrew ve Tropp, 2008), kaygı ve tehdit algılarını azaltabileceğini (Green ve diğerleri, 2020; Islam ve Hewstone, 1993) gösteriyor. Bununla beraber, ırksal, etnik ve dini gerekçelerle ayrılmış bazı bağlamlarda yüz yüze temas her zaman mümkün olmayabilir (McKeown ve Dixon, 2017). Bu tür bağlamlarda, temasın dolaylı formları ve genellenebilirliği, diğer sosyal grupların üyeleriyle sınırlı teması olan kişiler arasında temasın olumlu sonuçlarından yararlanmak için bir fırsat olabilir (Vezzali ve diğerleri, 2014; Žeželj ve diğerleri, 2017). Buna göre, temasın İkincil Aktarım Etkisi (*Secondary Transfer Effect*; Pettigrew, 2009) bir önyargı azaltma aracı olarak kullanılabilir ve gruplar arası ilişkilerde uyumun inşasını destekleyebilir.

İkincil aktarım etkisi, gruplar arası temasın etkilerinin, temas durumuna dahil olmayan diğer gruplara genellendiği süreçtir (Pettigrew, 2009). Tam olarak, ikincil aktarım etkisi, temas edilen gruba (birincil dış grup) yönelik tutumların temas kurulamayan ya da kurulan temasın oldukça limitli olduğu dış gruplara (ikincil dış gruplar) genelleme kapasitesini ifade eder. İkincil aktarım etkisi, bazı dış gruplarla doğrudan temasın sınırlı olduğu bağlamlarda, temasın olumlu etkilerinin toplumun diğer kesimlerine genellenmesini kolaylaştırmak için imkân sağlayabilir. Örneğin, bazı durumlarda, fiziksel, politik, sosyal ve dilsel sorunlar nedeniyle göçmenler ve engelliler gibi çeşitli gruplarla doğrudan temas imkânı sınırlı olabilir. Diğer taraftan, Türkiye'deki Türk ve Kürt yerel grupları bağlamında olduğu gibi grupların birbirleriyle düzenli ve serbestçe temas kurma imkanları bol olabilir. Bu tip gündelik gruplar arası temastan doğan (çoğunlukla olumlu) tutumlar, Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılar gibi temasın limitli olduğu ya da hiç olmadığı diğer gruplara genellenebilir.

Şaşırtıcı bir şekilde, bugüne kadar temas üzerine yapılan araştırmaların çoğu, temasın ikincil aktarım etkisini ihmal ederken, daha ziyade temasın birincil boyutları (olumlu ve olumsuz, nicelik ve nitelik) ile diğer dolaylı temas biçimlerine odaklanmıştır. Örneğin Pettigrew ve Tropp'un (2006) meta-analizi, 515 çalışmanın sadece 14'ünün ikincil aktarım etkisine odaklandığını ortaya koymaktadır. O zamandan beri ikincil aktarım etkisine odaklanan çalışmaların sayısı artsa da (şu anda yaklaşık 43 araştırma; Vezzali ve diğerleri., 2021), bu araştırmaların makalenin son bölümünde tartışacağımız çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır. Tüm bunlar birlikte ele alındığında, ikincil aktarım etkisinin psikososyal mekanizmalara odaklanan dinamik bir araştırma gündemi olmasına rağmen ve bu alanda yapılan araştırmaların boşluğunu göz önünde bulundurduğumuzda, ikincil aktarım etkisinin çeşitli bağlamlarda ve farklı gruplar arasında, temasın tüm boyutlarını açıklayabilecek kapsamlı bir teoriden hala uzakta olduğunu söyleyebiliriz.

Bu amaçla, bu makalede, teorik çerçeveyi tanımlayarak ve alan yazındaki araştırma boşluğunu vurgulayarak ikincil aktarım etkisi mekanizmasını gözden geçirmeyi amaçlamaktayız. Yakın bir tarihte, Boin ve diğerleri (2021) ile Vezzali ve diğerleri (2021) temasın ikincil aktarım etkisi üzerine farklı

perspektiflerden incelemeler sunmuştur. Boin ve diğerleri (2021), ikincil aktarım etkisi mekanizmasına kısaca değinerek, temasın tüm genelleme etkilerini gözden geçirirken; Vezzali ve diğerleri (2021), incelemelerinde temel olarak ikincil aktarım etkisinin altında yatan mekanizmalara odaklanmıştır. Bu iki incelemeden farklı olarak biz, önce ikincil aktarım etkisi ve onun altında yatan mekanizmalar hakkındaki kanıtları kısaca özetleyecek ve ardından ikincil aktarım etkisi alan yazınındaki temel problemlere ve araştırma boşluğuna odaklanacağız. Son olarak, gelecekteki araştırmalar için araştırmacılara, ikincil aktarım etkisi alanında çeşitli yollar göstereceğiz.

İlerleyen bölümlerde, ilk olarak olumlu ve olumsuz temasın genelleme etkisine ilişkin mevcut kanıtları sunarak ikincil aktarım etkisi alan yazınına ayrıntılı bir genel bakış sunacağız. Devamında ikincil aktarım etkisinin altında yatan mekanizmalara, yani sürecin aracı (mediator) ve düzenleyicilerine (moderator) odaklanacağız. Daha sonra, ikincil aktarım etkisi ile ilgili araştırmaların geçerliliğini ve etkisini sınırlayabilecek birkaç konuyu detaylandırılacağız. Son olarak, incelenen araştırma bulgularına ve teorilere dayanarak, alan yazınındaki araştırma boşluklarını vurgulayacak ve gelecek araştırmalar için önerilerimizi sunacağız.

İkincil Aktarım Etkisi Bulguları

Gruplar arası temas alanındaki bazı araştırmacılar (örn., Brown ve Hewstone, 2005; Pettigrew, 1997, 1998, 2009; Pettigrew ve Tropp, 2006; Tausch ve diğerleri, 2010), gruplar arası temasın genişletilmiş etkisinin hem teori geliştirme hem de politika uygulamaları bakımından hayati olduğunu savunuyorlar. Temasın genelleme etkisi, önyargıyı azaltma ve gruplar arası uyumu sağlamaya yönelik müdahaleler oluşturmak için kullanılabilir (Hewstone, 2015; Tausch ve diğerleri, 2010). Bu doğrultuda, araştırmalar, gruplar arası temasın bu tür genişletilmiş etkilerinin yeni etkileşimlere, yeni gruplara, yeni durumlara ve yeni bağlamlara genellenip genellenemeyeceğine odaklanmaktadır.

Çeşitli sosyal gruplar ve bağlamlarda yapılan araştırmalar, ikincil aktarım etkisinin geçerliliğini desteklemiştir. Ancak şaşırtıcı bir şekilde, çalışmalar çoğunlukla ikincil aktarım etkisinin olumlu sonuçlarına odaklanmaktadır. Bununla birlikte, çok az çalışma, temasın ikincil aktarım etkisinin olumsuz sonuçlarının da olabileceğini göstermiştir. Aşağıdaki bölümlerde, birincil grupla önce olumlu, sonra da olumsuz temasın ikincil dış gruplara yönelik tutumlar ve temas niyetliliği gibi değişkenleri nasıl etkilediğine yönelik ampirik çalışmalardan elde edilen bulguları özetleyeceğiz.

Olumlu temasın ikincil aktarım etkisi

Araştırmalar, yakın dış grupla kurulan pozitif temasın bir sonucu olarak, temas kurulmayan uzak dış gruplara yönelik olumlu tutumların gelişebileceğine dair ampirik kanıtlar sunmuştur (Boin ve diğerleri, 2021; Lolliot ve diğerleri, 2013; Vezzali ve diğerleri, 2021). Örneğin, Pettigrew (1997) İngiltere, Fransa, Almanya ve Hollanda'da yürüttüğü bir dizi çalışmada, göçmen arkadaşlara sahip olmak ile diğer azınlık gruplarına yönelik önyargı arasındaki ilişkiyi araştırdı. Bulgular, göçmen arkadaşları olanların, diğer azınlık dış gruplar hakkında daha iyi ve olumlu kanaatlere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Eller ve Abrams (2004) yürüttükleri boylamsal çalışmada, Fransız akranlarıyla olumlu iletişim kuran İngiliz üniversite öğrencilerinin, altı ay sonra Fransız ve hatta Cezayirli akranlarına karşı olumlu

tutumları olduğunu bulmuşlardır. Tausch ve arkadaşlarının (2010) bir başka büyük ölçekli çalışması, ikincil aktarım etkisini üç farklı bağlamda üç kesitsel ve bir boylamsal çalışma yoluyla araştırmıştır. Sonuçlar, birincil grupla temasın, birincil dış gruba yönelik olumlu kanaatler ve iç grup kimliğinden uzaklaşma (*deprovincialisation*) aracılığıyla ikincil dış gruba yönelik olumlu değerlendirmelerle ilişkili olduğunu göstermiştir.

Yakın zamanda Marrow ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan araştırmada, Beyaz ve Afrikalı Amerikalılar arasındaki temasın, ABD'deki göçmenlerin kabulü ile olumlu bir şekilde ilişkili olduğu görülmüştür. Ayrıca, sonuçlar Afrikalı Amerikalılarla temas miktarının, tehdit algıları, ikincil dış grupla temas ve temasın algılanan kalitesi kontrol edildiğinde bile, Beyaz Amerikalılar arasında hem Meksikalılara hem de Güney Asya Kızılderililerine karşı artan kabul etme ile pozitif olarak ilişkili olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, Beyaz Amerikalılarla temas sıklığının, Afrikalı Amerikalılar arasında ikincil dış gruplar olarak Meksikalılar ve Güney Asya Kızılderililerine yönelik daha olumlu değerlendirmelerle ilişkili olduğuna dair (nispeten tutarsız) kanıtlar da mevcuttur.

İkincil aktarım etkisinin olumlu sonuçlarına odaklanan özetlenecek daha pek çok ampirik çalışma vardır (örn., Brylka ve diğerleri, 2016; De Coninck ve diğerleri, 2020; Eller ve Abrams, 2004; Meleady ve Forder, 2019; Ünver ve diğerleri, 2021; Zingora ve Graf, 2019). Bu çalışmalara devam eden bölümlerde, ikincil aktarım etkisinin altında yatan mekanizmaları, yani aracı ve düzenleyici değişkenleri açıklarken değineceğimizden dolayı burada tekrar ele almıyoruz. İkincil aktarım etkisinin araçları ve düzenleyicileri bölümüne geçmeden önce ikincil aktarım etkisinin olumsuz sonuçlarına dair ampirik bulguları tartışıyoruz.

Olumsuz temasın ikincil aktarım etkisi

Temasın ikincil aktarım etkisi yalnızca olumlu sonuçların genellenmesiyle sınırlı değildir, aynı zamanda olumsuz gruplar arası temasın etkileri de genellenebilir. Örneğin, Mähönen ve Jasinskaja-Lahti (2016), hem olumlu hem de olumsuz temasın genişletilmiş etkisini araştırmak için Rusya'dan geri dönen Ingrian-Fin göçmenleri arasında iki zamanlı boylamsal araştırma yürüttü. Ingrian-Fin göçmenlerinin avantajlı Finliler ile kurdukları olumlu temasın hem avantajlı Finlilere hem de diğer dezavantajlı gruplara yönelik olumlu tutumlarla ilişkili olduğunu buldular. Ayrıca, Finlilerle olumlu temas ve diğer dezavantajlı gruplara yönelik olumlu tutum arasındaki bu ilişkiye, avantajlı gruptan algılanan fayda (yani, bir dış grupla temastan doğacağı düşünülen maddi ve kültürel kazanımlar, *perceived gain*) aracılık etmiştir. Bununla birlikte, avantajlı Finlerle kurulan olumsuz temasın, dolaylı olarak, onlardan algılanan tehdit aracılığıyla, bu gruba yönelik olumsuz tutumlarla ilişkili olduğu görülmüştür. Ancak, birincil grupla kurulan olumsuz temasın etkisi ikincil gruplar olarak diğer göçmen gruplara genellenmemiştir. Bu çalışma, olumsuz temasın ikincil aktarım etkisini destekleyecek kanıtlar sunamasa da devamında ele aldığımız güncel çalışmalar, olumsuz temasın ikincil aktarım etkisini destekleyen kanıtlar sağlamıştır.

Birincil grupla kurulan olumsuz temasın etkilerinin aktarım ile ikincil gruplara genellenebileceğine dair başka kanıtlar da mevcuttur. Örneğin, Brylka ve arkadaşları (2016), dezavantajlı Rus ve Estonyalı göçmenlerin avantajlı Finlilerle olumsuz temasının dolaylı olarak diğer göçmen gruba yönelik artan olumsuz tutumlarla ilişkili olduğunu ve bu dolaylı ilişkinin Finlere yönelik olumsuz tutumlar aracılığıyla gerçekleştiğini göstermiştir. Benzer bir şekilde, Lissitsa ve Kushnirovich (2018), İsraili Yahudilerin, İsraili Filistinlilerle olumsuz çevrimiçi temasının, İsraili Filistinlilere yönelik olumsuz tutumlar aracılığıyla İsraili olmayan Filistinlilere yönelik önyargıyla ilişkili olduğunu ve İsraili Filistinlilerle olumlu çevrimiçi temasın da aynı mekanizma ile İsraili olmayan Filistinlilere yönelik olumlu tutumlar ile ilişkili olduğunu gösterdi. Ancak, araştırmacılar, olumlu temasın aktarılabilir etkisinin, olumsuz temasa kıyasla daha belirgin olduğunu vurguladılar.

Zingora ve Graf (2019) tarafından yürütülen bir başka çalışma, Slovakların, birincil dış grup olarak Romanlarla olumsuz temasının, Romanlardan geylere yönelik genellenmiş gruplar arası tehdit aracılığıyla ikincil dış grup olarak geylere yönelik ayrımcı tutumlarla ilişkili olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde, Meleady ve Forder (2019; Çalışma 3) olumsuz temasın ikincil aktarım etkisini Birleşik Krallıkta araştırdı. Sonuçlar, Müslüman göçmenlerle olumsuz temasın, gelecekte birincil grup olarak Müslüman göçmenlere yönelik azalan temas niyetliliği aracılığıyla, Doğu Avrupalı, Hintli ve Afrikalı göçmenler gibi ikincil dış gruplara yönelik azalan temas niyetliliği ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca, sonuçlar, olumsuz temasın dolaylı etkilerinin olumlu temas kontrol edildiğinde bile kalıcı olduğunu doğruladı. Son olarak Ünver ve arkadaşları (2021), Türkiye'deki avantajlı Türkler ile dezavantajlı Kürtler (karşılıklı olarak birincil dış grup) arasındaki olumsuz temasın, birincil gruptan ikincil gruba olumsuz tutum genellemesi yoluyla, Suriyeli mültecilerin haklarına verilen desteğin azalmasıyla dolaylı bir ilişkisi olduğunu bulmuştur (ayrıca bkz. Andrews ve diğerleri, 2018; Harwood ve diğerleri, 2011; Joyce ve Harwood, 2014). Burada özetlediğimiz tüm çalışmalar, son yıllarda olumlu temasın ikincil aktarım etkisi üzerine kapsamlı araştırmalar yapılmasına rağmen, olumsuz temasın ikincil aktarım etkisinin göz ardı edildiğini tekrarlamaktadır.

İkincil Aktarım Etkisinin Aracıları

İkincil aktarım etkisinin aracıları, temas kurulan dış grupla temasın etkilerinin, temas edilmeyen dış gruba yönelik tutumlara genellenmesi sürecini açıklayan temel mekanizmaları temsil eder. Bu nedenle, ikincil aktarım etkisinin altında yatan süreci incelemek, yalnızca temas etkilerinin diğer uzak gruplara nasıl aktarıldığını anlamak için değil, aynı zamanda gerçek gruplar arası durumlara yönelik çıkarımlar geliştirmek için de önemlidir. İkincil aktarım etkisi sürecinin önde gelen aracılarına ilişkin araştırma bulgularını aşağıdaki paragraflarda özetliyoruz.

Tutum genellemesi (attitude generalisation). Tutum genellemesi açık ara en çok araştırılan ikincil aktarım etkisi aracıdır ve bunu destekleyecek pek çok kanıt vardır. Bu mekanizma, gruplar arası temastan kaynaklanan temas edilen gruba yönelik iyileştirilmiş tutumların, temas kurulmayan diğer grupları da kapsayabileceği fikrine dayanmaktadır (Lolliot ve diğerleri, 2013; Pettigrew, 2009). Mevcut araştırmalar, tutum genellemesinin, ikincil aktarım etkisinin altında yatan en temel mekanizma

olduğunu gösteriyor (örn., Boin ve diğerleri, 2021; Bowman ve Griffin, 2012; Brylka ve diğerleri, 2016; Tausch ve diğerleri, 2010; Vezzali ve diğerleri, 2021). Bir başka deyişle, herhangi bir dış gruba kurulan temastan doğan olumlu tutumların, bu gruptan öte, hiç ya da çok az temas kurulan diğer gruplara genellenmesi sürecini ifade etmektedir. Pek çok ampirik çalışma, gruplar arası temasın bu tip bir genelleme etkisinin, temasın başlangıçta amaçlanan etkisinden çok daha geniş olduğunu doğrulamıştır. Örneğin, Pettigrew'in (2009) öncü araştırması, Almanların yabancılarla kurdukları temas sonucunda onlara yönelik gelişen tutumların, yabancılarla temas ile eşcinseller ve evsizlere yönelik tutumlar arasındaki dolaylı etkiye aracılık ettiğini gösterdi.

Daha sonra, Tausch ve diğerlerinin (2010) büyük ölçekli çalışmaları, birincil dış gruba artan temas ile ikincil dış gruba yönelik tutumlar arasındaki dolaylı ilişkiye birincil gruba yönelik artan olumlu tutumların ve azalan grup özdeşiminin aracılık ettiğini göstermiştir. Ayrıca, tutum genellemesinin aracılık rolünün, grupla özdeşime kıyasla daha güçlü olduğunu belirtmişlerdir. İkincil aktarım etkisinin en temel aracı olarak tutum genelleme mekanizmasının sağlamlığı, son yıllarda yapılan başka araştırmalarla da doğrulanmıştır (örn., Brylka ve diğerleri, 2016; Jasinskaja-Lahti ve diğerleri, 2020; Schulz ve Taylor, 2018; Ünver ve diğerleri, 2021; Vezzali ve diğerleri, 2018; Vezzali ve Giovannini, 2012; Lolliot ve diğerleri., 2013).

Grup kimliğinden uzaklaşma (Deprovincialisation). Bu fenomen, dar kalıplı grup üyeliğinden, daha küresel bir görüşe ve dünyayla etkileşime girmeye doğru giden değişim sürecini ve yeniden konumlandırmayı ifade etmektedir. Başka bir deyişle, dış gruplara yönelik tutumların iyileştirilmesine imkân tanıyabilen daha az grup merkezli bir görüşü ifade eder. Pettigrew'e (1997, 1998) göre, artan gruplar arası temas, grup kimliğinden uzaklaşma ile ilişkilidir ve grup kimliğinden uzaklaşma, nihayetinde dış gruplara karşı olumlu tutumlarla sonuçlanır. Pettigrew (2009) grup kimliğinden uzaklaşma sürecini ilk olarak ikincil aktarım etkisi süreci içinde test etmiştir. Almanların yabancı yerleşimcilerle temasının, olumlu birincil grup tutumları ve azalan Alman kimliği ile özdeşim aracılığıyla, Yahudilere değil, ama Müslümanlara, evsizlere ve eşcinsellere yönelik tutumların gelişmesiyle ilişkili olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, Brylka ve diğerleri (2016), dezavantajlı Estonyalı ve Rus göçmenlerin, avantajlı Finlerle kurdukları temasın neticesinde, diğer göçmen gruba yönelik tutumların değişimini test etmiş ve Finlerle daha fazla temasın, Finlere yönelik tutumlar ve azalan grupla özdeşim aracılığıyla diğer göçmen gruba (Ruslar için Estonyalılar ve tersi) daha az önyargı ile ilişkili olduğu tespit etmiştir. Buna karşılık, Schmid ve diğerleri (2014), grup kimliğinin, birincil gruba temas ve ikincil gruba yönelik tutumlar arasındaki dolaylı ilişkiye aracılık etmediğini bildirmiştir.

Benzer şekilde, birkaç başka çalışma, grup kimliğinden uzaklaşmanın ikincil aktarım etkisi sürecindeki aracı rolünü test etmiş ve muallak sonuçlar bildirmiştir. Örneğin, Tausch ve arkadaşları (2010, Çalışma 1), Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar arasındaki temasın, temas kurulan diğer gruba yönelik olumlu tutumlar ve grup kimliğinden uzaklaşma aracılığı ile ikincil dış gruba, yani anakaradaki Rumlar ve Türklere yönelik olumlu tutumlarla ilişkili olduğu görülmüştür. Ancak, birincil gruba yönelik tutumla kıyaslandığında, grup kimliğinden uzaklaşmanın aracı gücünün daha zayıf olduğu bildirilmiştir.

Bununla birlikte, bu çalışmada ikincil dış grupla doğrudan temas kontrol edilmemiştir. Bu nedenle, ikincil dış grupla temas kontrol edildiğinde, grup kimliğinden uzaklaşmanın aracı rolünün hala devam edip etmediğini bilmek mümkün değildir. Tausch ve arkadaşları (2010), Kuzey İrlanda ve Teksas'ta yürüttükleri diğer üç çalışmada, birincil grup temasıyla ikincil dış gruba yönelik tutumlar arasındaki dolaylı ilişkiye, birincil dış gruba yönelik tutumların ve grup kimliğinden uzaklaşmanın aracılık ettiğini bildirdi. Ancak, ikincil dış grupla doğrudan temas deneyimleri kontrol edildiğinde ise grup kimliğinden uzaklaşmanın aracı etkisinin ortadan kalktığı görüldü.

Ayrıca, Shook ve diğerleri (2016), üniversite öğrencilerinin konakladığı oda tipinin farklı ırklardan insanlara yönelik tutumlar üzerindeki etkisini test etmiştir. Sonuçlar, farklı ırklardan öğrencilerin kaldığı odalarda yaşayanların başka ırktan öğrencilere karşı daha az önyargılı olduklarını, ancak, aynı ırktan öğrencilerin kaldığı odalarda yaşayanların farklı ırktan öğrencilere karşı tutumlarında bir değişimin olmadığı görülmüştür. Bu dolaylı etkiye, azalan sosyal hakimiyet yöneliminin (*social dominance orientation*) aracılık ettiği ancak grup kimliğinden uzaklaşmanın anlamlı bir aracı etkisinin olmadığı bildirilmiştir. Tüm bu bulgular beraber ele alındığında, grup kimliğinden uzaklaşmanın, temasın ikincil aktarım sürecinde rol alan bir mekanizma olarak, muallak bir pozisyona sahip olduğu ve üzerine yeterince düşülmediği anlaşılmaktadır.

Ortak İç Grup Kimliği (Common Ingroup Identity) ve Sosyal Kimlik Karmaşıklığı (Social Identity Complexity). Ortak iç grup kimliği farklı grupların üyelerinin daha kapsayıcı üst bir ortak kimlik altında toplanmasını ifade eder. Örneğin, etnik olarak ayrı grupların üyesi olan ve Türkiye'de yaşayan Türk ve Kürt kökenli bireyler, çoğunlukla Müslüman ya da Türkiyeli kimliği altında birleşir. Böylece, aynı ortak iç grup kimliğini paylaşan kişiler arasında eski dış grup üyelerine karşı tutumlar iyileşebilir (Gaertner ve diğerleri, 1993). İkincil aktarım etkisi sürecinde grup kimliğinin rolüne ilişkin araştırmalar, çoğunlukla grup kimliğinden uzaklaşma (deprovincialisation) hipotezi ile sınırlıdır. İkincil aktarım sürecine grup özdeşleşmesinden farklı bakış açısıyla yaklaşan çok az sayıda araştırma bulunmaktadır. Örneğin Filippou (2012), ikincil aktarım sürecinde ortak iç grup kimliğinin aracı rolünü test etmiş ve Kıbrıslı Rum öğrenciler arasında Avrupalı kimliğinin birincil dış grup olarak Erasmus öğrencileriyle temas ve ikincil dış grup olarak Yunanistan Rumlarına yönelik tutumları iyileştirme arasındaki dolaylı pozitif ilişkiye aracılık ettiğini bulmuştur. Bununla birlikte, Eller ve Abrams (2004), iki boyamsal çalışmada, birincil dış grupla kurulan arkadaşlık ile ikincil dış grup hakkında olumlu görüşlere sahip olma arasındaki dolaylı ilişkiye, ortak iç grup kimliğinin aracılık etmediğini bildirmişlerdir. Ampirik çalışmaların sayısının azlığı ve sonuçların tutarsızlığı göz önüne alındığında, birincil grupla temas ve ikincil gruba yönelik tutumlar arasındaki dolaylı ilişkide, ortak grup kimliğinin aracı rolü ile ilgili net bir şey söylemek mümkün değildir.

Sosyal kimlik karmaşıklığı, bir bireyin aynı anda ait olduğu farklı gruplar arasında algılamış olduğu örtüşmenin ve benzerliğin derecesini ifade eden bir kavramdır. Farklı gruplara aidiyetten kaynaklanan çoklu sosyal kimlikler, gruplar arası önyargıyı azaltan daha büyük bir sosyal kimlik karmaşıklığı ile ilişkilidir (Roccas ve Brewer, 2002). Sosyal kimlik karmaşıklığı da ikincil aktarım etkisinin altında yatan mekanizmalardan biri olarak araştırılmıştır. Schmid, Hewstone ve Tausch (2014), daha fazla gruplar

arası temasın, daha fazla sosyal kimlik karmaşıklığı ile ilişkili olduğunu ve yüksek sosyal kimlik karmaşıklığına sahip olmanın da dış gruplara karşı olumlu tutumlar geliştirdiğini savunmuşlardır. Almanya (Çalışma 1) ve Kuzey İrlanda (Çalışma 2) 'da yürütmüş oldukları iki farklı kesitsel araştırmanın sonucu, ikincil aktarım sürecinde bir mekanizma olarak sosyal kimlik karmaşıklığının rolüne ışık tutmuştur. İlk çalışmanın bulguları, Almanların Türklerle temasının, olumlu birincil dış grup tutumları aracılığıyla, ikincil grup olarak Batı Avrupalılara ve Ruslara yönelik tutumları olumlu etkilediğini, fakat sosyal kimlik karmaşıklığının bu dolaylı ilişkide herhangi bir aracı etkisinin olmadığını göstermiştir. İkinci çalışma ise, diğer etnik-dini grupla (yani karşılıklı birincil dış grup olarak Katolikler ve Protestanlar) temas ile ikincil dış grup olarak ırksal azınlıklara, geylere ve göçebe halklara yönelik tutumlar arasında dolaylı pozitif ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Kuzey İrlanda bağlamında, hem artan kimlik karmaşıklığı hem de birincil dış gruba yönelik tutumlar, bu dolaylı ilişkiye aracılık etmiştir. Bu sonuçlar, gruplar arası temasın etkilerinin genelleştirilmesinde, sosyal kimliğin yalnızca grup kimliğinden uzaklaşma konusuna indirgemenen, farklı bakış açılarıyla da araştırılabileceğini göstermektedir.

Gruplar Arası Duygular (Intergroup emotions). Yukarıda tartışılan ikincil aktarım etkisindeki temel mekanizmalara ek olarak, farklı gruplar arası duyguların da birincil dış grupla temas ve ikincil dış gruba yönelik önyargı ile arasındaki ilişkide aracı rolüne dair çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Zvezelj ve diğerleri (2020) temasın aktarılabilir etkilerini beş ülkede (Sırbistan, Bosna-Hersek, Makedonya, Karadağ ve Kosova) incelemişlerdir. Bulgular, birincil dış gruplardan herhangi biriyle (en büyük azınlık etnik grup, Romanlar, yoksul veya engelli kişiler) temasın, hem birincil hem de ikincil dış gruplara karşı artan güven aracılığıyla, ikincil dış grup olarak cinsel azınlıkların daha fazla kabul görmesiyle dolaylı olarak ilişkili olduğunu göstermiştir. Bir başka çalışmada, damgalanmış (stigmatised) birincil grupla artan temas, ikincil gruba yönelik olumlu tutum, artan güven ve sosyal kabul ile ilişkili bulunmuştur. Ayrıca, birincil dış gruba duyulan güven, birincil dış grup teması ile ikincil dış gruplara duyulan güven arasındaki ilişkiye aracılık etmiştir (Zvezelj ve diğerleri, 2020).

Vezzali ve Giovannini (2012) gruplar arası kaygı ve perspektif almanın ikincil aktarım etkisi sürecine aracılık edip etmediğini ve ettiyse bu süreci nasıl etkilediğini araştırmıştır. Sonuçlar, gruplar arası kaygı ve her iki dış gruba ilişkin perspektif almanın, birincil grup olarak göçmen öğrencilerle temas ile ikincil gruplar olarak engelli ve eşcinsel öğrencilere yönelik tutumlar arasındaki dolaylı ilişkiye aracılık ettiğini göstermiştir. Diğer bir deyişle, göçmenlerle temas, birincil gruba yönelik kaygıyı azaltıp perspektif almasını artırarak, onlara yönelik tutumları iyileştirmiştir. Devamında, göçmenlere yönelik bu olumlu tutumların, engellilere ve eşcinsellere, yine ilgili duygular yoluyla, yani bu ikincil gruplara yönelik kaygı ve perspektif alma aracılığı ile aktarıldığı görülmüştür (ayrıca bkz. Turner ve Feddes, 2011; Vezzali ve Giovannini, 2011). Benzer şekilde, Schulz ve Taylor (2018), ikincil aktarım etkisinde perspektif almanın rolünü Kuzey İrlanda bağlamında incelemiştir. Bu çalışmanın sonucuna göre iki etnik-dini grup olan katolikler ve protestanlar arasındaki temas, dolaylı olarak perspektif alma ve gruplar arası tutum yoluyla Suriyeli mültecilerin kalıcı yerleşimine yönelik onayla ilişkili bulunmuştur.

Gruplar arası Tehdit (Intergroup Threat). Toplumdaki bazı gruplar, diğer gruplar tarafından fiziksel güvenlik, sağlık, iyi oluş, ekonomik ve politik güç, ahlak, kültür veya yaşam standartları gibi durumlar bakımından tehdit olarak algılanabilir (Stephan ve Stephan, 2000). Gruplar arası tehdit, gruplar arası temas ve dış gruba yönelik tutumlar arasındaki dolaylı ilişkide yerleşik bir aracı (Aberson, 2019). Olumlu gruplar arası temasın artması, temel olarak dış grup üyelerinin daha az tehdit olarak algılanmasıyla ilgilidir (Stephan ve diğerleri, 2000). Bunun yanı sıra, gruplar arası tehdit algısının azalması, dış gruplara yönelik tutumların geliştirilmesiyle ilişkilidir (Kamans ve diğerleri, 2011; Stephan ve Stephan, 2000). Ancak, bilindiği kadarıyla, şimdiye kadar ikincil aktarım etkisinin bir aracı mekanizması olarak algılanan tehdiye odaklanan sadece iki çalışma bulunmaktadır.

İlk olarak, Mähönen ve Jasinskaja-Lahti (2016) yürüttükleri boylamsal araştırmalarında, algılanan tehdidin ikincil aktarım etkisine aracılık edip etmediğini incelemişlerdir. Buna göre, azınlık olan Rus göçmenler ile çoğunluk olan Finliler arasındaki temas, dolaylı olarak Rus göçmenlerin diğer gruplara yönelik tutumlarıyla ilişkili bulunurken, Finlerin oluşturduğu tehdit ile ilişkili bulunmamıştır. Son olarak, Zingora ve Graf (2019) daha önce yapılan araştırmaları genişleterek her iki dış gruptan algılanan tehdidin ikincil aktarım etkisine aracılık edip etmediğini test etmişlerdir. Sonuçlar çoğunluk grup olan Slovakların Romanlarla temasının, sırayla birincil ve ardından ikincil gruptan algılanan tehdit yoluyla eşcinsel insanlara yönelik destekleyici oy verme davranışını öngördüğünü göstermiştir.

Sosyal Baskınlık Yönelimi (SBY; Social Dominance Orientation). Sosyal baskınlık yönelimi, sosyal hiyerarşilere desteği yansıtan sosyo-ideolojik ve bireysel bir olgudur (Sidanius ve Pratto, 1999). Araştırmalar, SBY'nin gruplar arası temas çalışmalarında önemli bir yeri olduğunu göstermektedir. Daha fazla temas, daha düşük SBY ile ilişkilendirilmektedir. Buna göre, daha düşük SBY, yalnızca temas kurulan dış gruplara değil, aynı zamanda direk temas kurulmayan diğer dış gruplara yönelik tutumları da iyileştirebilmektedir (Shook ve diğerleri, 2016; Vezzali ve diğerleri, 2018).

Shook ve diğerleri (2016), SBY'nin ikincil aktarım etkisi üzerindeki aracı rolünü araştırmışlardır. Düzenledikleri deneysel çalışmada, okul yurdunda kalan lisans birinci sınıf öğrencilerini; 1) odasını aynı etnik kökenden kişilerle paylaşanlar ve 2) odasını farklı etnik kökenden kişilerle paylaşanlar olmak üzere iki gruba ayırmışlardır. Sonuçlar, farklı etnik kökenden kişilerle aynı odayı paylaşan katılımcıların daha düşük SBY'ne sahip olduklarını ve oda arkadaşlarının etnik kökeni dışındaki ikincil yani farklı etnik gruplara karşı da daha olumlu tutumlara sahip olduğunu göstermiştir. Buna karşın, aynı etnik kökenden oda arkadaşı olan katılımcılarda bir tutum değişikliğine rastlanmadığı gibi, farklı etnik kökenle yaşayanlara oranla daha yüksek SBY'ne sahip oldukları görülmüştür. Benzer şekilde, Vezzali ve arkadaşları (2018), çoğunluk grup olan İtalyan çocuklarla azınlık olan göçmen çocuklar arasındaki temasın, SBY'ni azaltarak engelli çocuklara karşı olumlu tutumları öngördüğünü göstermiştir. Ayrıca bu genelleme etkisinin yalnızca çoğunluk İtalyan çocuklar arasında ortaya çıktığını ancak göçmen çocuklar arasında olmadığını da vurgulamışlardır. Sonuç olarak, sosyal baskınlık yöneliminin ikincil aktarım etkisi üzerindeki rolüne odaklanan çalışmalar, birincil grupla temasın olumlu etkilerinin, azalan SBY aracılığı ile temas kurulmayan diğer dış gruplara genellenebileceğini ortaya koymuştur.

Özetlemek gerekirse, alan yazındaki araştırmalar ikincil aktarım etkisi için farklı aracı mekanizmaları sunmuştur. Tutum genellemesinin, ikincil aktarım sürecinin önemli bir aracısı olduğu kanıtlanırsa da, ikincil aktarım etkisinin diğer araçları; örneğin gruplar arası duygular, politik veya sosyal kimlikler, algılanan tehdit ve otoriter sağ kanat otoriterliği gibi değişkenleri içeren araştırmalar henüz yetersizdir ve bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

İkincil Aktarım Etkisinin Düzenleyicileri

İkincil aktarım etkisi üzerindeki çalışmalar genellikle aracı mekanizmalara yoğunlaştığından, düzenleyicilere yönelik araştırma sayısı daha azdır. Buna rağmen Vezzali ve diğerleri (2021)'nin belirttiği üzere ikincil aktarım etkisinin düzenleyicileri çoğunlukla genel gruplar arası temasın düzenleyicileri ile uyumaktadır. Bu nedenle tutumlar üzerindeki temas etkilerini güçlendiren veya zayıflatan değişkenler genellikle ikincil aktarım süreci üzerinde de benzer etkilere sahiptir. Aşağıda ikincil aktarım etkisinin düzenleyicilerini araştıran çalışmalarını özetliyoruz.

Grup benzerliği. Pettigrew (2009), ikincil aktarım etkisinin, algılanan stereotip, etiket ve statü bakımından gruplar arası benzerlik ile sınırlı olacağını savunmuştur. İki yıl arayla Alman katılımcılar arasında yabancı yerleşimcilerle gruplar arası temasın diğer dış gruplara, yani Müslümanlara, Yahudilere, evsizlere ve eşcinsellere yönelik tutumlar üzerindeki genişletilmiş etkisini incelemiştir. Sonuçlar, yabancı yerleşimcilerle temasın Yahudiler hariç diğer gruplara genellendiğini gösterirken, Yahudilere, yani farklı bir etikete sahip gruba yönelik tutumlar üzerindeki olumlu etkisinin zayıf ve tutarsız olduğunu göstermiştir. Buna karşılık, eşit derecede etiketlenmiş diğer dış gruplara, yani Müslümanlara, evsizlere ve eşcinsellere yönelik tutumlar zaman içinde daha güçlenmiştir. İlerleyen araştırmalar Pettigrew'in iddiasına ampirik destek sağlarken, bazı diğer çalışmalar gruplar arası temasın etkilerinin farklı dış gruplara da genellenebileceğini ortaya koymuştur.

Grup benzerliği iddiasını ampirik olarak destekleyen araştırmalardan biri Flores (2015) tarafından yürütülmüştür. İkincil aktarım etkisini araştırmak için 1006 Amerikalı katılımcıya transseksüel hakları hakkında bazı sorular sormuştur. Araştırma sonucunda, gey veya lezbiyen topluluktan arkadaşları olan kişilerin aynı sosyal etiketi taşıyan transseksüellerin hakları konusunda daha olumlu ve destekleyici tutumlara sahip olduğunu bulgulamışlardır (ayrıca bkz. Tee ve Hegarty, 2006).

Bununla birlikte, Harwood ve diğerlerinin (2011) deneysel çalışması tutum genellemesinin farklı ikincil dış gruplara da yayılabileceğini ortaya koymuştur. Bulgular yasadışı göçmenlerle hayali temasın, Meksikalı Amerikalılar, Asyalı-Amerikalılar, evsizler, Siyahiler ve profesörler gibi bir dizi farklı dış gruba karşı artan olumlu tutumlarla ilişkili olduğunu göstermiştir. Vezzali ve Giovannini (2012)'nin çalışması da bu sonuçları doğrulamıştır. Göçmenlerle temas, onlara ve benzer olmayan ikincil gruplar olarak engelli ve eşcinsel kişilere yönelik tutumları iyileştirmiştir. Her iki çalışma da (Harwood ve diğerleri, 2011; Vezzali & Giovannini, 2012), yine de, gruplar arası temasın ikincil aktarım etkisinin dış gruplar benzer olduğunda daha güçlü iken, dış gruplar farklı olduğunda daha zayıf olduğunu göstermiştir (ayrıca bkz. Ünver ve diğerleri, 2021).

Benzer şekilde, Schmid ve arkadaşları (2014) Almanya ve Kuzey İrlanda'da yürüttükleri iki kesitsel çalışmada birincil dış grupla (sırasıyla, Türkler ve etnik-dini gruplar: Katolikler veya Protestanlar) temasın, birbirine benzemeyen ikincil dış gruplara yönelik artan olumlu tutumlarla ilgili olduğunu bulmuşlardır. Birinci çalışmada Batı Avrupalılar ve Ruslar; ikinci çalışmada ise etnik azınlıklar, eşcinseller ve seyahat eden topluluktan insanlar ikincil dış grup olarak atanmıştır. Bu gruplar her ne kadar benzer olmasa da, katılımcılar öznel olarak bu grupları ortak bir dış grup olarak “azınlıkların” bir parçası olarak kategorize edebilirler. Bu gruplar benzersiz dış gruplardan ziyade, sosyal statü bakımından benzer dış gruplar olarak düşünülebilir.

Bir diğer geniş ölçekli çalışma Van Laar ve diğerleri (2005) tarafından, Kaliforniya Los Angeles Üniversitesinde okuyan lisans öğrencileri arasında yürütülmüştür. Bu çalışmada, Afrikalı Amerikan oda arkadaşlarına sahip olmanın Latin Amerikalılara karşı olumlu tutumlarla ilişki olduğunu ancak, Asyalı Amerikalı oda arkadaşlarına sahip olmanın Afrikalı ve Latin Amerikan gibi ikincil dış gruplara yönelik olumsuz tutumlarla ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Araştırmacılar, bu bulguları, Asyalı Amerikalıların, ABD'de azınlık olarak kabul edilseler bile, Afrikalı ve Latin Amerikalılardan daha yüksek sosyal statüye sahip oldukları şeklinde yorumlamışlardır. Bu sonuçlar, ikincil aktarım etkisinde dış grupların statü tabanlı benzerliğinin etkisini doğrulamaktadır. Yani, bu tip durumlarda, sosyal statü grup benzerliğinden daha işlevsel bir role sahip olmaktadır.

Sonuç olarak, grup benzerliğinin ikincil aktarım üzerindeki düzenleyici rolü üzerine yürütülen çalışmalar çok güçlü kanıtlara sahip değildir. Ayrıca, son derece öznel ve karmaşık bir sınıflandırma olduğu için, dış grupları benzer ve benzer olmayan olarak kategorilendirmenin kolay olmayabileceğini de belirtmekte fayda var. Bu nedenle, araştırmacıların bir düzenleyici olarak grup benzerliğini incelerken onun karmaşık yapısını göz önünde bulundurmaları gerekir.

Sosyal Statü: İkincil aktarım etkisinin varlığı ve gücü avantajlı ve dezavantajlı gruplar arasında farklılık gösterebilir. Örneğin, Hindriks ve diğerleri (2014), Hollanda'daki en büyük iki dezavantajlı grupta, yani Türkler ve Faslılar arasında temas ve tutumları incelemişlerdir. Araştırma sonuçları, Türkler ve Faslıların kendi aralarında veya Surinamlı/Antilyalıları'la kurdukları temas ile dezavantajlı diğer gruba yönelik olumlu tutum arasında bir ilişki olduğunu gösterirken, bu temasın etkilerinin avantajlı Hollandalılara genellenmediğini göstermiştir. Yani, bir dezavantajlı grupla kurulan temasın olumlu etkileri temas kurulmayan diğer dezavantajlı gruplara genellenirken, bu etki avantajlı gruba genellenmemiştir. Benzer şekilde, Bowman ve Griffin'in (2012) grup statüsünün tutum genelleme üzerine olan etkisini boylamsal olarak 3098 Beyaz, Afrikalı, Latin ve Asyalı Amerikan öğrenciyle incelediği çalışmada, ikincil aktarım etkisinin çoğunlukla düşük statülü grupların üyeleri arasında geçerli olduğunu göstermiştir. Fakat, Afrikalı, Latin ve Asyalı Amerikalılarla temasın olup olmaması fark etmeksizin, beyaz Amerikalı öğrencilerin bu dezavantajlı gruplara yönelik tutumlarında bir değişiklik görülmemiştir.

Benzer şekilde, Vezzali ve diğerleri (2018) ikincil aktarım etkisini çocuklar arasında incelemişlerdir. Araştırmanın sonucu, İtalyan çocukların göç eden çocuklarla olan temasın engelli çocuklara yönelik azalan önyargıyla ilişkili olduğu ve bu ilişkinin dolaylı olarak azalan sosyal baskınlık yönelimi ve birincil

dış grup tutumlarıyla açıklandığını ortaya çıkarmıştır. Fakat, göçmen çocukların avantajlı İtalyan çocuklarla kurdukları temas ile engelli çocuklara yönelik olumlu tutumları arasında bu aktarım etkisi görülmedi. Bu bulgular, Marrow ve diğerlerinin (2019) yetişkinler arasında yaptığı çalışma ile doğrulanmıştır. Beyaz Amerikalıların Afrikalı Amerikalılarla artan temas sıklıkları, Meksikalılar ve Güney Asya Kızılderililerinin daha yüksek kabulüyle ilgiliydi. Öte yandan, Afrikalı Amerikalıların Beyaz Amerikalılarla artan teması, sadece Meksikalı göçmenlere yönelik daha sıcak tutumlarla ilgiliydi. Bununla birlikte, Beyaz Amerikalılarla daha fazla temasın, Meksikalı veya Hintli göçmenleri tanımakla ilişkili bulunmadığını belirtmek önemlidir (ayrıca bkz. Vezzali ve diğerleri, 2019).

Özetle, grup benzerliğinin düzenleyici etkisinde olduğu gibi, sosyal statünün de ikincil aktarım sürecinde düzenleyici etkisine dair kanıtlar tutarlılık göstermemektedir. Temas literatürüyle uyumlu olarak, temasın ikincil aktarım etkisi alanındaki bazı araştırmalar da temasın bu tip genellenebilir etkisinin yüksek statülü gruplar arasında daha belirgin olduğunu öne sürmektedir. Buna karşılık, ikincil aktarım etkisinin ağırlıklı olarak düşük statülü gruplar arasında ortaya çıktığını iddia eden araştırma bulguları da vardır. Sosyal statüye benzer şekilde, dış gruplardan algılanan tehdit de ikincil aktarım etkisi sürecini yöneten başka bir olgudur.

Gruplar arası tehdit. Gruplar arası tehdit, ikincil aktarım etkisinin hem aracısı hem de düzenleyicisi olarak incelenmiştir. Örneğin, Ünver ve diğerleri (2021), ikincil dış gruptan algılanan tehdidin tutum genelleme sürecini nasıl düzenlediğini araştırdılar. Türkler ve Kürtler (karşılıklı olarak birincil dış gruplar) arasındaki olumlu ve olumsuz temasın tutum genelleme mekanizması aracılığıyla ikincil dış grup olarak Suriyeli mültecilerin haklarına verilen destekle ilişkili olduğunu bildirdiler. Buna ek olarak, sonuçlar, Suriyeli mültecilerden algılanan tehdidin tutum genelleme sürecini olumsuz yönde düzenlediğini göstermiştir. Yani hem Türk hem de Kürt kökenli katılımcılar arasında Suriyeli mültecilerden daha yüksek düzeyde tehdit algılayanlar arasında birincil gruba yönelik olumlu tutumların ikincil gruba genellenmesi zayıf bulundu.

Sonuç olarak, araştırmalar, ikincil aktarım etkisinin düzenleyicilerinin, genel temas düzenleyicileriyle benzer etkilere sahip olduğunu gösteren kanıtlar sağlanmıştır. Ancak ikincil aktarım sürecinin gerçek düzenleyicileri ile ilgili araştırmalar hala çok azdır. Bu nedenle, ikincil aktarım etkisinin gerçek düzenleyicilerine odaklanan ve mevcut düzenleyicileri replike eden daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

İkincil Aktarım Etkisi Araştırmalarındaki Problemler

Araştırma bağlamlarında kontrol edilmeyen belirli koşullar, sonuçların geçerliliği, güvenilirliği ve sağlamlığı konusunda soru işaretlerine sebep olabilir. Bu sorunu önlemek ve ikincil aktarım etkisinin iddialarına yönelik yeterli kanıt sağlamak için alternatif açıklamaları kontrol etmek ve ortadan kaldırmak esastır. Aşağıdaki bölümlerde, ikincil aktarım etkisine alternatif olarak en çok öne sürülen üç açıklama detaylandırılacaktır: (1) ikincil temas, (2) sosyal arzu edirlilik ve (3) seçim yanlılığı ve nedensel sıralama güçlükleri.

İkincil temas sorunu

İkincil aktarım etkisinin varlığı yalnızca birincil grupla temastan kaynaklanmıyor, aynı zamanda ikincil dış grupla doğrudan temasa da bağlı oluyor olabilir. Bu duruma ikincil temas sorunu (the secondary contact problem) denir. Bu konu üzerine yapılan bazı araştırmalar (bkz. Pettigrew, 1997, 2009; Shook ve diğerleri, 2015; Tausch ve diğerleri, 2010; Vezzali ve diğerleri, 2018), ikincil dış gruplarla kurulan teması kontrol değişkeni olarak araştırmalarına dahil etmediler. Bu etkinin birincil dış grupla temasın genelleme etkisinden mi yoksa ikincil dış grupla kurulan direkt temastan mı kaynaklandığını belirleyemediğimiz için, bu tür çalışmalardan elde edilen kanıtlar zayıf, spekülatif ve yeterince güvenilir değillerdir.

Bu nedenle, araştırmacıların ikincil dış grup(lar)la önceden gerçekleştirmiş temasın etkisini kontrol etmesi ve ortadan kaldırması gerekir. Çeşitli çalışmalarda (örn. Hindriks ve diğerleri, 2014; Meleady & Forder, 2019; Schmid ve diğerleri, 2012; Schmid ve diğerleri, 2014; Tausch ve diğerleri, 2010; Ünver ve diğerleri., 2021; Van Laar ve diğerleri, 2005; Vezzali ve Giovannini, 2012; Zezelj ve diğerleri., 2020), ikincil dış grupla temas kontrol edildiğinde dahi ikincil aktarım etkisinin varlığını gösteren kanıtlar bulmuşlardır. Örneğin Schmid ve arkadaşları (2012) ikincil dış gruplar olarak ele aldığı eşcinseller ve Yahudilerle önceden gerçekleşmiş teması bir kontrol değişkeni olarak dahil ettikleri ve sekiz Avrupa ülkesinde yedi binden fazla katılımcıyla yürüttükleri geniş ölçekli çalışmalarında, ikincil aktarım etkisinin bulgularını gösterdiler. Sonuçlar, göçmenlerle temasın, genel olarak onlara karşı daha iyi bir tutumla ilişkili olduğunu ve bunun da eşcinsellere ve Yahudilere karşı daha az önyargıyla ilişkili olduğunu gösterdi.

Sosyal istenirlik sorunu

İnsanların anketlere sosyal olarak arzu edilen bir şekilde yanıt vermesi eğilimi nedeniyle, temasın olumlu etkilerinin var olması ve ikincil dış gruplara yayılmış olması mümkündür. Sosyal arzu edilebilirlik, katılımcıların anket maddelerine başkaları tarafından olumlu görülecek bir şekilde yanıt verme eğiliminde olduğu bir tür yanıt yanlılığı anlamına gelir (Ganster ve diğerleri, 1983). Katılımcılar hem birincil hem de ikincil gruplar için, sosyal olarak arzu edilen, oldukça olumlu anket yanıtları verebilirler. Bildiğimiz kadarıyla, ikincil aktarım etkisi alan yazınında Tausch ve arkadaşları (2010, Çalışma 3) haricinde ikincil aktarım etkisini incelerken sosyal istenirlik faktörünü kontrol eden başka çalışma yoktur. Tausch ve arkadaşları (2010), ikincil aktarım etkisi sürecinde sosyal olarak istenen yanıtlar vermenin etkisini kontrol etmek için hem birincil hem de ikincil dış gruplarla gerçekleşen gruplar arası teması, dış gruplara yönelik tutumları ve sosyal arzu edilebilirliği ölçmüştür (bkz. Paulhus, 1984). Bu çalışma Teksas'ta 275 yetişkinle yürütülmüş ve birincil dış grup olarak Latin Amerikalılarla temasın genelleme etkisini araştırmıştır. Bulgular, Latin Amerikalılarla kurulan arkadaşlığın, ikincil dış grupla önceki temas ve sosyal istenirlik eğilimi kontrol edildiğinde bile hem Beyaz hem de Afrikalı Amerikalılar arasında Latin Amerikalılara yönelik olumlu tutumlar yoluyla, ikincil dış grup olarak Vietnamlı/Asya Kızılderililerine yönelik tutumları iyileştirdiğini göstermiştir. Bu sonuçlar, ikincil aktarım etkisi için ikna edici bir destek sağlamaktadır. Ayrıca sonuçlar, ikincil aktarım etkisinin

varlığının, ikincil grupla kurulan temasın veya sosyal istenirliğin bir çıktısı olmadığını da ortaya koymuştur.

Seçim yanlılığı ve nedensel sıralama sorunu

Son olarak, ikincil aktarım etkisinin seçim yanlılığı ve nedensel sıralama sorunu nedeniyle bulguların geçerliliğinin azalması da mümkündür. Seçim yanlılığı, bir yandan yakın bir dış grupla temasın, uzak dış gruplara yönelik tutumlarla ilgili olmayabileceği anlamına gelirken, öte yandan, dış gruplara yönelik olumlu tutumların, dış gruplarla daha sık iletişim kurmanın sebebi olabileceğini ifade eder. Nedensel sıralama sorunu ise seçim yanlılığının gruplar arası temas ve dış gruba yönelik değerlendirmeler arasındaki ilişkiye olan etkisi ile ilgilidir (Pettigrew, 1997, 1998, 2009).

Nedensel sıralama sorunu, gruplar arası temas alanındaki araştırmalara getirilen temel bir eleştiridir. Bu sorunu önlemenin en iyi yolunun, deneysel araştırma desenlerini kullanmak olduğu konusunda bir fikir birliği vardır. Ancak, gruplar arası temas alanında olduğu gibi (derleme için bkz. Pettigrew & Tropp, 2006), ikincil aktarım etkisini araştıran çalışmaların çoğu da kesitseldir (örn. Flores, 2015; Hindriks ve diğerleri, 2014; Pettigrew, 2009; Schmid ve diğerleri, 2012; Tausch ve diğerleri, 2010, Çalışma 1-3; Vezzali ve diğerleri, 2018; Vezzali & Giovannini, 2012). İkincil aktarım etkisi alanındaki sınırlı sayıda deneysel araştırma, temasın etkilerinin, temas kurulan dış gruptan temas kurulmayan diğer dış gruplara aktarılabilir olduğunu kanıtlamıştır (örn. Harwood ve diğerleri, 2011; Jasinskaja-Lahti ve diğerleri, 2020; Joyce & Harwood, 2014; Van Laar ve diğerleri, 2005; Visintin ve diğerleri, 2017).

Örneğin, Harwood ve diğerleri (2011) yasadışı göçmenlerle hem olumlu hem de olumsuz hayali temasın bazı ikincil dış gruplara yönelik tutumlar üzerindeki etkilerini inceledi. Katılımcılar rastgele üç gruba ayrıldı: 1) Tanıdık olmayan bir yasadışı göçmenle olumlu teması hayal etme, 2) tanıdık olmayan bir yasadışı göçmen ile olumsuz teması hayal etme ve 3) kontrol grubu olarak bir dış mekân sahnesini hayal etme. Çalışmanın sonuçları, yasadışı göçmenlerle kurulan olumlu temasın, ikincil dış grup olarak Latin ve Asyalı Amerikalılar, yasal göçmenler, evsizler ve benzeri gruplara yönelik olumlu tutumlarla ilişkili olduğunu göstermiştir (ayrıca bkz. Shook ve diğerleri., 2015).

Nedensel sıralama sorunu ile baş etmenin bir başka etkili yolu da boylamsal araştırmalar yapmaktır. Örneğin, temas literatüründeki boylamsal çalışmalar, bu iki değişken arasında çift yönlü bir ilişki var gibi görünse de temastan önyargıya olan bağlantının, önyargıdan temasa olan bağlantıdan daha güçlü olduğunu ortaya koymuştur (bkz. Pettigrew, 1997; Pettigrew & Tropp, 2006). İkincil aktarım etkisi alanında yürütülen boylamsal araştırmalar, ikincil aktarım hipotezinin öne sürdüğü nedensel sırayı destekleyen kanıtlar sağlamıştır (örn. Bowman ve Griffin, 2012; Eller ve Abrams, 2004; Mähönen ve Jasinskaja-Lahti, 2016; Shook ve diğerleri, 2015; Tausch ve diğerleri, 2010, Çalışma 4; Van Laar ve diğerleri, 2005).

Örneğin Tausch ve ark. (2010, Çalışma 4) Kuzey İrlanda'daki 411 Katolik ve Protestan katılımcıyla, ikincil aktarım etkisini iki ölçümlü boylamsal bir araştırmayla incelemişlerdir. Sonuçlar, Katolikler ve

Protestanlar (birbirleri için birincil grup) arasındaki temasın on iki ay sonra bile ikincil dış gruplara (ırksal azınlıklara) yönelik olumlu tutumlarla ilişkili olduğunu ve bu dolaylı ilişkiye ilk ölçümdeki birincil gruba yönelik olumlu tutumların aracılık ettiğini göstermiştir. Bu etki, ikincil dış grupla temas kontrol edildiğinde bile sabitti. Tausch ve arkadaşları (2010) bu sıralamaya (yani birincil dış grupla temastan ikincil gruba yönelik tutumlara giden yön) ek olarak, ters nedensel sıra modelini (yani ikincil dış grup tutumlarından birincil ve/veya ikincil grup temasına giden yön) incelediler ve ters nedensel sıra hipotezi için hiçbir kanıt bulamadılar.

Ancak, sadece iki zaman ölçümlü boylamsal desenler, gerçek boylamsal desen olarak kabul edilmediğinden, bu tür çalışmaların bulguları nedensellik açısından hala tartışmaya açıktır (Ployhart ve MacKenzie Jr., 2015). Yine de kesitsel desenle karşılaştırıldığında, iki zaman ölçümlü boylamsal desenler, "Zaman 1"deki bir durumun sonuçlarını "Zaman 2"de gözlemlendiğinden, değişim sürecinin içeriği ile ilgili daha güçlü bilgi vermektedir. Ancak, iki zaman ölçümlü çalışmaların gerçek bir boylamsal desene sahip olduğunu söylemek pek doğru değildir. Gerçek bir boylamsal tasarım, doğal ve örgütsel fenomenlerin değişimini değerlendirebilmelidir. Ayrıca, boylamsal tasarımlar, zaman içindeki değişimin etkisini tam olarak anlamak için aynı değişkenleri düzenli aralıklarla en az üç zamanda ölçmelidir (Ployhart ve MacKenzie Jr., 2015).

Bu başlık altında, ikincil aktarım etkisinin üç alternatif açıklamasını özetledik: ikincil temas, sosyal istenirlik ile seçim yanlılığı ve nedensel sıralama sorunları. Ayrıca, bu sorunları kontrol altında tutmaya çalışan ikincil aktarım etkisi araştırmalarından bazı örnekler de sunduk. Bütünüyle bakıldığında, bu araştırmalar, ikincil aktarım etkisinin ortaya çıkmasına sebep olabilecek çok sayıda alternatif izahı ortadan kaldırdığından, sonuçlar ümit vermektedir. Bununla birlikte, ikincil aktarım sürecini ve onun altında yatan mekanizmaları kapsamlı bir şekilde keşfeden, farklı bağlamlarda yapılmış ve karıştırıcı etkileri kontrol edebilen daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

Tartışma, İkincil Aktarım Etkisi Alan Yazınındaki Araştırma Boşluğu ve Öneriler

Bu makalede özetlenen literatür taraması, ikincil aktarım etkisi alanındaki araştırmaların, ikincil aktarım etkisinin tutarlı ve birleştirici bir fenomen olarak kavramsallaştırmak ve açıklamak için uzunca bir yol aldığını göstermektedir. Kapsamlı ampirik desteğe dayanan yaklaşımları, ikincil aktarım etkisinin sağlam bir zeminde inşa edilmesini sağlamıştır. Ancak, mevcut ikincil aktarım etkisi araştırmalarının bazı sınırlılıkları mevcuttur. İlk olarak, bugüne kadar araştırmalar temel olarak (pozitif) temasın ikincil aktarım etkisini hedef alırken, temasın kalitesinin, yakınlık derecesinin ve derinliğinin aktarım etkisi ihmal etmiştir (istisnalar için bkz. Brylka ve diğerleri, 2016; Meleady ve Forder, 2019; Zingora ve Graf, 2019). Bu nedenle, Boin ve arkadaşları (2021) ile Vezzali ve arkadaşlarının (2021) vurguladığı üzere, gelecekteki araştırmalar araştırma kapsamını genişletmeli ve temasın ikincil aktarım sürecinde olumlu ve olumsuz temas deneyimleri ile temasın niteliği ve niceliği karşılaştırmalı olarak beraber ele alınmalıdır.

İkincisi, gruplar arası temas araştırmalarına yönelik sürekli artan bir eleştiri vardır. Bugüne kadar, gruplar arası temas ve gruplar arası tutumların iyileştirilmesi arasındaki ilişki ön plana çıkarılmış ve

araştırmalar bu ilişkiye yoğunlaşmıştır. Buna rağmen, gruplar arası temasın, eşit olmayan toplumlarda dezavantajlı grup üyelerine fayda sağlayacak politikaların desteklenmesini yordama potansiyelini inceleyen çok az araştırma olması eleştirilere sebep olmuştur (Dixon ve diğerleri, 2007; 2012; Hässler ve diğerleri, 2020). İkincil aktarım etkisi alanındaki araştırmalar bu ilişkiye yeterince odaklanmamıştır. Yine de son zamanlarda gruplar arası tutumların ötesine geçen ve temasın ikincil aktarım etkisini sosyal değişime verilen destek çerçevesinde inceleyen birkaç çalışma mevcuttur (örn., Flores, 2015; Tee ve Hegarty, 2006; Ünver ve diğerleri., 2021; Zingora ve Graf, 2019). Sonuç olarak, güç dengesizliğinin hâkim olduğu toplumlarda sosyal değişimin desteklenmesinde ikincil aktarım etkisinin rolünü tam olarak anlamak için ilgili mekanizmaların test edilmesine daha fazla önem verilebilir.

Üçüncüsü, temasın ikincil aktarım etkisi araştırmaları baskın olarak tutum genelleme mekanizması üzerine kuruludur. Sınırlı sayıda çalışma, ikincil aktarım etkisinin altında yatan süreçler hakkında alternatif açıklamalar getirmek için diğer değişkenlerin aracılık rollerini ve farklı genelleme mekanizmalarını test etmiştir (örn., Meleady ve Forder, 2019, Çalışma 3; Vezzali ve Giovannini, 2012; Zezelj ve diğerleri, 2020; Zingora ve Graf, 2019). Tutum genellemenin ötesinde, temasın farklı genelleme mekanizmalarını harekete geçiren potansiyelini gösteren kanıtların azlığı göz önüne alındığında (Boin ve diğerleri, 2021; Vezzali ve diğerleri, 2021), alternatif genelleme mekanizmalarının, örneğin, gruplar arası duyguların ikincil aktarım etkisi kapsamında incelenmesi alan yazına önemli bir katkı olabilir.

Dördüncüsü, ikincil aktarım etkisinin düzenleyici değişkenlerini inceleyen çalışmalar, ikincil aktarım etkisinin genelleme sürecinden ziyade esas olarak birincil dış grupla temas ve bu gruplara yönelik tutumlar arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Bu nedenle, bu tür çalışmaların ikincil aktarım etkisinin düzenleyicilerine değil, genel temas düzenleyicilerine odaklandığını söyleyebiliriz (istisnalar için bkz. Harwood ve diğerleri, 2011; Jasinskaja-Lahti ve diğerleri, 2020; Ünver ve diğerleri, 2021 ve Yakın tarihli bir inceleme için bkz. Vezzali ve diğerleri, 2021). Bu nedenle, ikincil aktarım etkisinin gerçek düzenleyici değişkenleri hakkında daha fazla ampirik kanıt sağlamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

Beşincisi, Vezzali ve diğerlerinin (2021) yakın tarihli derlemesinde, 43 ikincil aktarım etkisi araştırmasından sadece yedisinin WEIRD (Western, Educated, Industrialised, Rich, and Democratic countries; Henrich et al., 2010; Batılı, Eğitimli, Sanayileşmiş, Zengin ve Demokratik ülkeler) dış bağlamlarda gerçekleştirildiği görülmüştür. Çok az araştırma (örn., Daiber, 2017; De Beer, 2015; Eller ve Abrams, 2004, Çalışma 2; Filippou, 2012; Tausch ve diğerleri, 2010, Çalışma 1; Ünver ve diğerleri, 2021) ikincil aktarım etkisini WEIRD dışı bağlamlarda araştırdı. WEIRD dışı bağlamlardaki araştırma kıtlığı, mevcut sonuçların tüm bağlamlara genellenebilirliği bakımından bir endişe kaynağıdır. Sonuçları daha iyi kıyaslamak, yorumlamak ve genelleştirmek için Türkiye gibi WEIRD dışı bağlamlarda daha fazla ikincil aktarım etkisi ile ilgili çalışmalara ihtiyaç vardır.

Altıncısı, "İkincil aktarım etkisi araştırmalarındaki problemler" başlığı altında tartışıldığı gibi, bir başka eleştiri de araştırma tasarımına yöneliktir. Çalışmaların çoğu kesitsel bir tasarım kullandığından, ikincil

aktarım sürecindeki dinamik ilişkileri tam olarak anlamak imkansızdır. Temasın ikincil aktarım etkisi alanında deneysel metodu kullanan araştırma azdır (örn., Harwood ve diğerleri, 2011; Jasinskaja-Lahti ve diğerleri, 2020; Joyce ve Harwood, 2014; Van Laar ve diğerleri, 2005; Visintin ve diğerleri, 2017) ve yapılan boylamsal çalışmalarda yalnızca iki zamanlı veri toplanmıştır (örn., Bowman ve Griffin, 2012; Eller ve Abrams, 2004; Mähönen ve Jasinskaja-Lahti, 2016; Shook ve diğerleri, 2015; Tausch ve diğerleri, 2010, Çalışma 4; Van Laar ve diğerleri, 2005). Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, gelecek araştırmalar, temasın ikincil aktarım sürecindeki dinamikleri yakalamak için deneysel ve/veya en az üç tekrarlı gerçek boylamsal araştırma deseni uyarlayabilir.

Son olarak, özellikle Türkiye bağlamında, temasın ikincil aktarım etkisinin önyargıları azaltmak ve azınlıklarla dayanışma oluşturmak için bir araç olarak nasıl kullanılabileceğini yalnızca bir araştırma ele almıştır. Ünver ve diğerleri (2021), Türkler ve Kürtler arasındaki olumlu temasın, Türk ve Kürt katılımcılar arasında, diğer etnik gruba yönelik tutumların Suriyeli mültecilere genellenmesi yoluyla, Suriyeli mültecilerin haklarına yönelik artan destekle ilişkili olduğunu bulmuştur. Bu dolaylı etki, negatif temas deneyimi söz konusu olduğunda, Suriyeli mültecilerin haklarına verilen desteğin azalması ile ilişkilidir. Ayrıca, ikincil dış grup olarak Suriyeli mültecilerden algılanan tehdit, tutum genelleme sürecini zayıflattı. Yani, katılımcılar Suriyeli mültecilerden gelen tehdidi ne kadar güçlü algılasa, birincil dış gruba yönelik tutumlar, Suriyeli mültecilere yönelik tutumlarla o kadar az güçlü bir şekilde ilişkilendirildi. Bu araştırma, temasın ikincil aktarım etkisinin sadece Türkiye'de gruplar arası ilişkileri geliştirmek için başarılı bir araç olarak nasıl uygulanabileceğini değil, aynı zamanda bu bağlamda daha fazla araştırmaya duyulan ihtiyacı da göstermektedir. Türkiye bağlamının çatışmalı çok gruplu yapısı (örn., Etnik azınlıklar: Kürtler, Araplar, Çerkezler; Göçmen gruplar: Suriyeli, Afgan ve yeni gelmeye başlayan Ukraynalı mülteciler/göçmenler ve Dini azınlıklar: Aleviler ve diğer dini gruplar) ve temasın genellenebilir etkisi göz önüne alındığında, temasın ikincil aktarım etkisinin Türkiye toplumunda gruplar arası ilişkileri iyileştirebileceğini söylemek yanlış olmaz. Örneğin, farklı etnik ve dini gruplar arasındaki temasın olumlu etkileri, temas durumuna dahil olmayan diğer gruplara da yayılabilir. Türkiye, çok gruplu sosyal yapısı nedeniyle ikincil aktarım etkisinin olumlu sonuçlarından yararlanmak için uygun bir gruplar arası bağlama sahiptir. Bu nedenle, Türkiye toplumunda, sosyal uyumun sağlanabilmesi için okullarda, işyerlerinde ve halka açık yerlerde, kolay ulaşılabilen yakın gruplar arasındaki her türlü olumlu etkileşim otorite tarafından mümkün olduğunca çok teşvik edilmelidir. Benzer şekilde, araştırmacılar tarafından Türkiye bağlamında gruplar arası temasın aktarılabilir etkilerine odaklanan daha fazla araştırma yapılmalıdır. Örneğin, yakın etnik/dini gruplar arasındaki gruplar arası temasın, uzak ikincil, etnik/dini/göçmen dış gruplara yönelik duygular, tutumlar ve onlara fayda sağlayan sosyal değişime yönelik destek ile nasıl ilişkili olduğu, araştırmacılar için gelecek araştırma konuları olabilir.

Sonuç

Bu makalenin amacı, temasın ikincil aktarım etkisinin (1) olumlu ve olumsuz boyutları, (2) bu mekanizmanın altında yatan ana süreçler, yani aracı ve düzenleyici değişkenler (3) ve araştırmalarda

karşılaşılan sorunlar ile (4) araştırılmaya ihtiyaç duyulan eksik yönler ve gelecek araştırma alanları hakkında güncel bir derleme sunmaktı.

İlk olarak, temasın ikincil aktarım etkisi alan yazını, iki grubun üyeleri arasındaki temasın, önyargıyı güvenilir bir şekilde azaltabileceğini ve çeşitli ortamlarda doğrudan ve dolaylı olarak temas kurulmayan ikincil dış gruplara yönelik olumlu tutumları artırabileceğini göstermektedir (örn., Boin ve diğerleri, 2021; Lolliot ve diğerleri, 2013; Pettigrew, 2009; Vezzali ve diğerleri, 2021). Ayrıca, olumlu temasın ikincil aktarım etkisi gibi, birincil grupla kurulan olumsuz temasın etkileri de temas kurulmayan diğer dış gruplara yayılabilir. Ampirik çalışmalar, olumlu temas kontrol edildiğinde bile olumsuz temasın etkilerinin kalıcı olduğunu ortaya koymaktadır.

İkincisi, temasın ikincil aktarımı, temelde temas kurulan gruba yönelik tutumların temas kurulmayan diğer uzak dış gruplara genişletilmesi anlamına geldiğinden, tutum genellemesi, ikincil aktarım sürecinin öncülü olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, ikincil aktarım alan yazını, genelleme mekanizmasının altında içgrup kimliğinden uzaklaşma, gruplar arası duygular ve tehdit algısı gibi birçok başka dinamiğin de yattığını öne sürmektedir. Ek olarak, ikincil aktarım sürecinde ağırlıklı olarak genel temas düzenleyici değişkenleri (gruplar arası benzerlik, grup statüsü ve sosyal baskınlık yönelimi gibi) test edilmiş olsa da, bu değişkenlerin ikincil aktarım sürecinde de düzenleyici etkisi olduğu görülmüştür.

Üçüncüsü, ikincil aktarım etkisi araştırmalarından elde edilen bulgular, temasın bu etkisinin suni değil, gerçek ve sağlam bir fenomen olduğunu göstermiştir. Birçok çalışma, ikincil grupla direk temas ve sosyal arzu edilebilirliğin yanı sıra seçim yanlılığı ve nedensel sıralama sorunu gibi alternatif açıklamaların ötesinde STE'yi destekleyen kanıtlar bulmuştur. Bununla birlikte, temasın ikincil aktarım etkisi ile ilgili çalışmalar son birkaç yılda önemli ölçüde ilerleme kaydetmesine rağmen, genel gruplar arası temas araştırmalarıyla karşılaştırıldığında hala sınırlıdır. Örneğin, sadece bir araştırma temasın ikincil aktarım mekanizmasını Türkiye bağlamında araştırmıştır. Türkiye'nin çok gruplu ve çatışmalı sosyal yapısı göz önüne alındığında, temasın ikincil aktarımı hakkında daha fazla araştırma yapmak ve doğrudan gruplar arası temasın sınırlı olduğu belirli bölgelerde temasın bu tip aktarımının nasıl bir önyargı azaltma aracı olarak kullanılabileceğini anlamak önemlidir. Bununla ilişkili olarak, temasın ikincil aktarım etkisi alanındaki araştırmaların sınırlılıklarına ve alandaki araştırma potansiyeline değinerek makaleyi sonlandırıyoruz.

Author Contributions

1. author %45, 2. author: %20, 3. author: %15, 4. and 5. authors: %10 contributed to this article in proportion.

Conflict of Interest Statement

There is no financial conflict of interest with any institution, organisation or person related to our article titled "A Review on the Secondary Transfer Effect of Intergroup Contact" and there is no conflict of interest between the authors.

References/ Kaynakça

- Aberson, C. L. (2019). Indirect effects of threat on the contact-prejudice relationship. *Social Psychology, 50*(2), 105–126. <https://doi.org/10.1027/1864-9335/a000364>
- Andrews, N. P., Yogeewaran, K., Walker, M. J., & Hewstone, M. (2018). Effect of valenced vicarious online contact on out-group prejudice and perceived out-group variability: A study of online poker. *Journal of Applied Social Psychology, 48*(10), 571–581. <https://doi.org/10.1111/jasp.12548>
- Boin, J., Rupar, M., Graf, S., Neji, S., Spiegler, O., & Swart, H. (2021). The generalization of intergroup contact effects: Emerging research, policy relevance, and future directions. *Journal of Social Issues, 77*(1), 105–131. <https://doi.org/10.1111/josi.12419>
- Bowman, N. A., & Griffin, T. M. (2012). Secondary transfer effects of interracial contact: The moderating role of social status. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, 18*(1), 35–44. <https://doi.org/10.1037/a0026745>
- Brown, R., & Hewstone, M. (2005). An integrative theory of intergroup contact. *Advances in Experimental Social Psychology, 37*, 255–343. [https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(05\)37005-5](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(05)37005-5)
- Brylka, A., Jasinskaja-Lahti, I., & Mähönen, T. A. (2016). The majority influence on interminority attitudes: The secondary transfer effect of positive and negative contact. *International Journal of Intercultural Relations, 50*, 76–88. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2015.12.007>
- Çakal, H., Halabi, S., Cazan, A. M., & Eller, A. (2021). Intergroup contact and endorsement of social change motivations: The mediating role of intergroup trust, perspective-taking, and intergroup anxiety among three advantaged groups in Northern Cyprus, Romania, and Israel. *Group Processes and Intergroup Relations, 24*(1), 48–67. <https://doi.org/10.1177/1368430219885163>
- Daiber, C. (2017). *Attitude and Intergroup Anxiety Generalisation as Mediators of the Secondary Transfer Effect of the Contact-Prejudice Relationship among White South African Stellenbosch University Students* (Issue March).
- Davies, K., Tropp, L. R., Aron, A., Pettigrew, T. F., & Wright, S. C. (2011). Cross-group friendships and intergroup attitudes: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Review, 15*(4), 332–351. <https://doi.org/10.1177/1088868311411103>
- De Beer, H. (2015). *Attitude and empathy generalisation as mediators of the secondary transfer effect amongst white South African students at Stellenbosch University* (Issue March).
- De Coninck, D., Rodríguez-de-Dios, I., & d’Haenens, L. (2020). The contact hypothesis during the European refugee crisis: Relating quality and quantity of (in)direct intergroup contact to attitudes towards refugees. *Group Processes and Intergroup Relations*. <https://doi.org/10.1177/1368430220929394>

- Dixon, J., Durrheim, K., & Tredoux, C. (2007). Intergroup contact and attitudes toward the principle and practice of racial equality. *Psychological Science*, 18(10), 867–872.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2007.01993.x>
- Dixon, J., Levine, M., Reicher, S., & Durrheim, K. (2012). Beyond prejudice: Are negative evaluations the problem and is getting us to like one another more the solution? *Behavioral and Brain Sciences*, 35, 411–425. <https://doi.org/10.1017/S0140525X11002214>
- Eller, A., & Abrams, D. (2004). Come together : Longitudinal comparisons of Pettigrew ' s reformulated intergroup contact model and the Common Ingroup Identity Model in Anglo-French and Mexican-American context. *European Journal of Social Psychology*, 34, 229–256.
<https://doi.org/10.1002/ejsp.194>
- Filippou, G. (2012). Secondary Transfer Effect of Contact: A Study among Greek Cypriot University Students. *The Cyprus Research Facts*, 3.
- Flores, A. R. (2015). Attitudes toward transgender rights: Perceived knowledge and secondary interpersonal contact. *Politics, Groups, and Identities*, 3(3), 398–416.
<https://doi.org/10.1080/21565503.2015.1050414>
- Gaertner, S. L., Dovidio, J. F., Anastasio, P. A., Bachman, B. A., Rust, M. C., Gaertner, S. L., Anastasio, P. A., Bachman, B. A., & Rust, M. C. (1993). The common ingroup identity model: Recategorization and the reduction of intergroup bias. *European Review of Social Psychology*, 4(1), 1–26. <https://doi.org/10.1080/14792779343000004>
- Ganster, D. C., Hennessey, H. W., & Luthans, F. (1983). Social Desirability Response Effects: Three Alternative Models. *Academy of Management Journal*, 26(2), 321–331.
<https://doi.org/10.5465/255979>
- Green, E. G. T., Visintin, E. P., Sarrasin, O., & Hewstone, M. (2020). When integration policies shape the impact of intergroup contact on threat perceptions: a multilevel study across 20 European countries. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 46(3), 631–648.
<https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1550159>
- Harwood, J., Paolini, S., Joyce, N., Rubin, M., & Arroyo, A. (2011). Secondary transfer effects from imagined contact: Group similarity affects the generalization gradient. *British Journal of Social Psychology*, 50(1), 180–189. <https://doi.org/10.1348/014466610X524263>
- Hässler, T., Uluğ, Ö. M., Kappmeier, M., & Travaglino, G. A. (2021). Intergroup contact and social change: An integrated Contact-Collective Action Model. *Journal of Social Issues*, 1–25.
<https://doi.org/10.1111/josi.12412>
- Henrich, J., Heine, S. J., & Norenzayan, A. (2010). The weirdest people in the World? *Behavioral and Brain Sciences*, 33(2–3), 61–83. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1601785>

- Hewstone, M. (2015). Consequences of diversity for social cohesion and prejudice: The missing dimension of intergroup contact. *Journal of Social Issues*, 71(2), 417–438. <https://doi.org/10.1111/josi.12120>
- Hindriks, P., Verkuyten, M., & Coenders, M. (2014). Interminority attitudes: The roles of ethnic and national identification, contact, and multiculturalism. *Social Psychology Quarterly*, 77(1), 54–74. <https://doi.org/10.1177/0190272513511469>
- Islam, M. R., & Hewstone, M. (1993). Dimensions of contact as predictors of intergroup anxiety, perceived out-group variability, and out-group attitude: An integrative model. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 19(6), 700–710. <https://doi.org/10.1177/0146167293196005>
- Jasinskaja-Lahti, I., Vezzali, L., Ranta, M., Pacilli, M. G., Giacomantonio, M., & Pagliaro, S. (2020). Conditional secondary transfer effect: The moderating role of moral credentials and prejudice. *Group Processes and Intergroup Relations*, 1–19. <https://doi.org/10.1177/1368430220940401>
- Joyce, N., & Harwood, J. (2014). Improving Intergroup Attitudes through Televised Vicarious Intergroup Contact: Social Cognitive Processing of Ingroup and Outgroup Information. *Communication Research*, 41(5), 627–643. <https://doi.org/10.1177/0093650212447944>
- Kamans, E., Otten, S., & Gordijn, E. H. (2011). Power and threat in intergroup conflict : How emotional and behavioral responses depend on amount and content of threat. *Group Processes & Intergroup Relations*, 14(3), 293–310. <https://doi.org/10.1177/1368430210372525>
- Lemmer, G., & Wagner, U. (2015). Can we really reduce ethnic prejudice outside the lab? A meta-analysis of direct and indirect contact interventions. *European Journal of Social Psychology*, 45(2), 152–168. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2079>
- Lissitsa, S., & Kushnirovich, N. (2018). Secondary transfer effect of positive and negative online contact between groups involved in high-intensity conflict. *International Journal of Intercultural Relations*, 67, 71–80. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2018.10.001>
- Lolliot, S., Schmid, K., Hewstone, M., Al Ramiah, A., Tausch, N., & Swart, H. (2013). Generalised effects of intergroup contact: The secondary transfer effect. In G. Hodson & M. Hewstone (Eds.), *Advances in Intergroup Contact* (pp. 81–112). Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9780203095461>
- Mähönen, T. A., & Jasinskaja-Lahti, I. (2016). Ramifications of positive and negative contact experiences among remigrants from Russia to Finland. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 22(2), 247–255. <https://doi.org/10.1037/cdp0000059>
- Marrow, H. B., Tropp, L. R., Van Der Linden, M., Okamoto, D. G., & Jones-Correa, M. (2019). How does interracial contact among the U.S.-born shape white and black receptivity toward immigrants? *Du Bois Review*, 16(2), 385–416. <https://doi.org/10.1017/S1742058X19000249>
- McKeown, S., & Dixon, J. (2017). The “contact hypothesis”: Critical reflections and future directions.

- Social and Personality Psychology Compass*, 11(1), 1–13. <https://doi.org/10.1111/spc3.12295>
- Meleady, R., & Forder, L. (2019). When contact goes wrong: Negative intergroup contact promotes generalized outgroup avoidance. *Group Processes and Intergroup Relations*, 22(5), 688–707. <https://doi.org/10.1177/1368430218761568>
- Paulhus, D. L. (1984). Two-component models of socially desirable responding. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46, 598–609.
- Pettigrew, T. F. (1997). Generalized intergroup contact effects on prejudice. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23(2), 173–185.
- Pettigrew, T. F. (1998). Intergroup Contact Theory. *Annual Review of Psychology*, 49(1), 65–85. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.49.1.65>
- Pettigrew, T. F. (2009). Secondary transfer effect of contact: Do intergroup contact effects spread to noncontacted outgroups? *Social Psychology*, 40(2), 55–65. <https://doi.org/10.1027/1864-9335.40.2.55>
- Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. (2006). A meta-analytic test of intergroup contact theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(5), 751–783. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.90.5.751>
- Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. (2008). How does intergroup contact reduce prejudice? Meta-analytic tests of three mediators. *European Journal of Social Psychology Eur.*, 38(2008), 922–934. <https://doi.org/10.1002/ejsp>
- Pettigrew, T. F., Tropp, L. R., Wagner, U., & Christ, O. (2011). Recent advances in intergroup contact theory. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(3), 271–280. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2011.03.001>
- Ployhart, R. E., & MacKenzie Jr., W. I. (2015). Two waves of measurement do not a longitudinal study make. In *More statistical and methodological myths and urban legends*. (pp. 85–99). Routledge/Taylor & Francis Group.
- Roccas, S., & Brewer, M. B. (2002). Social Identity Complexity. *Personality and Social Psychology Review*, 6(2), 88–106. https://doi.org/10.1207/S15327957PSPR0602_01
- Schmid, K., Hewstone, M., Küpper, B., Zick, A., & Wagner, U. (2012). Secondary transfer effects of intergroup contact: A cross-national comparison in Europe. *Social Psychology Quarterly*, 75(1), 28–51. <https://doi.org/10.1177/0190272511430235>
- Schmid, K., Hewstone, M., & Tausch, N. (2014). Secondary transfer effects of intergroup contact via social identity complexity. *British Journal of Social Psychology*, 53(3), 443–462. <https://doi.org/10.1111/bjso.12045>

- Schulz, M., & Taylor, L. K. (2018). The processes underlying the quality of contact with the primary out-group and in-group importance on support for the Syrian resettlement in a post-accord context. *Peace and Conflict*, 24(3), 306–314. <https://doi.org/10.1037/pac0000321>
- Shook, N. J., Hopkins, P. D., & Koech, J. M. (2016). The effect of intergroup contact on secondary group attitudes and social dominance orientation. *Group Processes and Intergroup Relations*, 19(3), 328–342. <https://doi.org/10.1177/1368430215572266>
- Sidanius, J., & Pratto, F. (1999). *Social Dominance: An Intergroup Theory of Social Hierarchy and Oppression* (1st ed.). Cambridge University Press.
- Stephan, W. G., Diaz-Loving, R., & Duran, A. (2000). Integrated threat theory and intercultural attitudes. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31(2), 240–249. <https://doi.org/10.1177/0022022100031002006>
- Stephan, W. G., & Stephan, C. W. (2000). An integrated threat theory of prejudice. In S. Oskamp (Ed.), *Reducing Prejudice and Discrimination* (1st ed., pp. 23–45). Psychology Press.
- Tausch, N., Hewstone, M., Kenworthy, J. B., Psaltis, C., Schmid, K., Popan, J. R., Cairns, E., & Hughes, J. (2010). Secondary transfer effects of intergroup contact: Alternative accounts and underlying processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 99(2), 282–302. <https://doi.org/10.1037/a0018553>
- Tee, N., & Hegarty, P. (2006). Predicting opposition to the civil rights of trans persons in the United Kingdom. *Journal of Community and Applied Social Psychology*, 16(1), 70–80. <https://doi.org/10.1002/casp.851>
- Turner, R. N., & Feddes, A. R. (2011). How intergroup friendship works: A longitudinal study of friendship effects on outgroup attitudes. *European Journal of Social Psychology*, 41(7), 914–923. <https://doi.org/10.1002/ejsp.843>
- Ünver, H., Çakal, H., Güler, M., & Tropp, L. R. (2021). Support for rights of Syrian refugees in Turkey: The role of secondary transfer effects in intergroup contact. *Journal of Community & Applied Social Psychology*. <https://doi.org/10.1002/casp.2562>
- Van Laar, C., Levin, S., Sinclair, S., & Sidanius, J. (2005). The effect of university roommate contact on ethnic attitudes and behavior. *Journal of Experimental Social Psychology*, 41(4), 329–345. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2004.08.002>
- Vezzali, L., Di Bernardo, G. A., Birtel, M. D., Stathi, S., & Brambilla, M. (2019). Outgroup morality perceptions mediate secondary transfer effects from direct and extended contact: Evidence from majority and minority group members. *Group Processes and Intergroup Relations*, 1–19. <https://doi.org/10.1177/1368430219879223>
- Vezzali, L., Di Bernardo, G. A., Cocco, V. M., Stathi, S., & Capozza, D. (2021). Reducing prejudice in the society at large: A review of the secondary transfer effect and directions for future research.

- Social and Personality Psychology Compass*, 15(3), 1–36. <https://doi.org/10.1111/spc3.12583>
- Vezzali, L., Di Bernardo, G. A., Stathi, S., Cadamuro, A., Láštiová, B., & Andraščíková, S. (2018). Secondary transfer effect among children: The role of social dominance orientation and outgroup attitudes. *British Journal of Social Psychology*, 1–20. <https://doi.org/10.1111/bjso.12248>
- Vezzali, L., & Giovannini, D. (2011). Cross-Group Friendships, Social Dominance Orientation and Secondary Transfer Effect. *Testing, Psychometrics, Methodology in Applied Psychology*, 18(3), 181–194.
- Vezzali, L., & Giovannini, D. (2012). Secondary transfer effect of intergroup contact: The role of intergroup attitudes, intergroup anxiety and perspective taking. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 22(2), 125–144. <https://doi.org/10.1002/casp>
- Vezzali, L., Hewstone, M., Capozza, D., Giovannini, D., & Wölfer, R. (2014). Improving intergroup relations with extended and vicarious forms of indirect contact. *European Review of Social Psychology*, 25(1), 314–389. <https://doi.org/10.1080/10463283.2014.982948>
- Visintin, E. P., Birtel, M. D., & Crisp, R. J. (2017). The role of multicultural and colorblind ideologies and typicality in imagined contact interventions. *International Journal of Intercultural Relations*, 59, 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2017.04.010>
- Žeželj, I. L., Ioannou, M., Franc, R., Psaltis, C., & Martinovic, B. (2017). The role of inter-ethnic online friendships in prejudice reduction in post-conflict societies: Evidence from Serbia, Croatia and Cyprus. *Computers in Human Behavior*, 76, 386–395. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.07.041>
- Žeželj, I., Milošević-Đorđević, J., Van Niekerk, J., & Pavlović, Z. (2020). How to address the caveat of avoiding direct contact: Reducing prejudice towards gay and lesbian people in five Balkan countries. *Journal of Social Psychology*, 160(2), 190–203. <https://doi.org/10.1080/00224545.2019.1611531>
- Zingora, T., & Graf, S. (2019). Marry who you love: Intergroup contact with gay people and another stigmatized minority is related to voting on the restriction of gay rights through threat. *Journal of Applied Social Psychology*, 49(11), 684–703. <https://doi.org/10.1111/jasp.12627>